

Toivakan kunta

Talousarvio 2017

Taloussuunnitelma 2018-2019

Sisällysluettelo

YLEINEN OSA.....	5
1. Talousarvion suunnittelun perusteet.....	5
1.1. Rakenne.....	5
1.2. Sitovuus.....	5
1.3. Verotulot.....	6
1.4. Valtionosuudet.....	6
1.5. Tilivelvolliset.....	7
1.6. Kuntakonserni ja kuntakonserniin kuuluvien yhtiöiden tavoitteet.....	8
1.7. Tuloslaskelma.....	10
1.8. Henkilöstösuunnitelma 2017.....	11
KÄYTTÖTALOUSOSA.....	13
2. Kunnanvaltuusto.....	13
2.1. Toiminnan kuvaus.....	13
2.2. Määrärahat.....	13
3. Kunnanhallitus.....	14
3.1. Kunnanhallitus.....	14
3.1.1. Tehtävän tarkoitus.....	14
3.1.2. Tehtävän tavoitteet.....	14
3.1.3. Määrärahat.....	14
3.2. Elinkeinoelämän kehittäminen.....	14
3.2.1. Tehtävän tarkoitus.....	14
3.2.2. Toiminnan tavoitteet.....	14
3.2.3. Määrärahat.....	15
3.3. ICT-palvelut.....	15
3.3.1. Määrärahat.....	15
3.4. Henkilöstöhallinto.....	15
3.4.1. Määrärahat.....	16
3.5. Talous- ja hallintopalvelut.....	16
3.5.1. Määrärahat.....	16
3.6. Henkilöstö yksikkö.....	16
3.6.1. Määrärahat.....	17
3.7. Muita kustannuspaikkoja.....	17
3.7.1. Kunnallisverotus.....	17
3.7.2. Maaseututoimi.....	17
3.7.3. Joukkoliikenne.....	17
3.7.4. Pelastustoimi.....	17
4. Perusturvalautakunta.....	18
4.1. Perusturvan hallinto.....	18
4.1.1. Tehtäväalueen tarkoitus.....	18
4.1.2. Toiminnan kuvaus.....	18

4.1.3. Toiminnan tavoitteet.....	18
4.1.4. Määrärahat.....	19
4.2. Lastensuojelu.....	19
4.2.1. Tehtävälueen tarkoitus.....	19
4.2.2. Toiminnan kuvaus.....	19
4.2.3. Toiminnan tavoitteet.....	19
4.2.4. Määrärahat.....	20
4.3. Muut lasten ja perheiden palvelut.....	20
4.3.1. Tehtävälueen tarkoitus.....	20
4.3.2. Toiminnan kuvaus.....	20
4.3.3. Toiminnan tavoitteet.....	20
4.3.4. Määrärahat.....	21
4.4. Vanhushuolto.....	21
4.4.1. Tehtävälueen tarkoitus.....	21
4.4.2. Toiminnan kuvaus.....	21
4.4.3. Toiminnan tavoitteet.....	22
4.4.4. Määrärahat.....	22
4.5. Kehitysvammahuolto.....	23
4.5.1. Tehtävälueen tarkoitus.....	23
4.5.2. Toiminnan kuvaus.....	23
4.5.3. Toiminnan tavoitteet.....	23
4.5.4. Määrärahat.....	23
4.6. Muut vanhusten ja vammaisten palvelut.....	24
4.6.1. Toiminnan kuvaus.....	24
4.6.2. Toiminnan tavoitteet.....	24
4.6.3. Määrärahat.....	25
4.7. Päihdehuolto.....	25
4.7.1. Tehtävälueen tarkoitus.....	25
4.7.2. Toiminnan kuvaus.....	25
4.7.3. Toiminnan tavoitteet.....	25
4.7.4. Määrärahat.....	25
4.8. Terveystieteidenhuolto.....	26
4.8.1. Tehtävälueen tarkoitus.....	26
4.8.2. Toiminnan kuvaus.....	26
4.8.3. Toiminnan tavoitteet.....	26
4.8.4. Määrärahat.....	26
4.9. Muu sosiaali- ja terveystoimi.....	26
4.9.1. Tehtävälueen tarkoitus.....	26
4.9.2. Toiminnan kuvaus.....	26
4.9.3. Toiminnan tavoitteet.....	27

4.9.4. Määrärahat.....	27
5. Sivistystoimenlautakunta.....	28
5.1. Sivistystoimen hallinto.....	28
5.1.1. Tehtäväalueen tarkoitus.....	28
5.1.2. Toiminnan kuvaus.....	28
5.1.3. Toiminnan tavoitteet.....	28
5.1.4. Määrärahat.....	28
5.2. Perusopetus.....	29
5.2.1. Tehtäväalueen tarkoitus.....	29
5.2.2. Toiminnan kuvaus.....	29
5.2.3. Toiminnan tavoitteet.....	29
5.2.4. Määrärahat.....	29
5.3. Esiopetus.....	30
5.3.1. Tehtäväalueen tarkoitus.....	30
5.3.2. Toiminnan kuvaus.....	30
5.3.3. Toiminnan tavoitteet.....	30
5.3.4. Määrärahat.....	31
5.4. Yleissivistävä koulutus.....	31
5.4.1. Tehtäväalueen tarkoitus.....	31
5.4.2. Toiminnan kuvaus.....	31
5.4.3. Toiminnan tavoitteet.....	31
5.4.4. Määrärahat.....	31
5.5. Kulttuuritoimi.....	32
5.5.1. Tehtäväalueen tarkoitus.....	32
5.5.2. Toiminnan kuvaus.....	32
5.5.3. Toiminnan tavoitteet.....	32
5.5.4. Määrärahat.....	32
5.6. Vapaa-aikatoimi.....	33
5.6.1. Tehtäväalueen tarkoitus.....	33
5.6.2. Toiminnan kuvaus.....	33
5.6.3. Toiminnan tavoitteet.....	33
5.6.4. Määrärahat.....	33
5.7. Varhaiskasvatus.....	34
5.7.1. Tehtäväalueen tarkoitus.....	34
5.7.2. Toiminnan kuvaus.....	34
5.7.3. Toiminnan tavoitteet.....	34
5.7.4. Määrärahat.....	34
6. Tekninen lautakunta.....	35
6.1. Tekninen hallinto.....	35
6.1.1. Tehtäväalueen tarkoitus.....	35
6.1.2. Toiminnan tavoitteet.....	35

6.1.3. Määrärahat.....	35
6.2. Yhdyskuntasuunnittelu.....	35
6.2.1. Tehtäväalueen tarkoitus.....	35
6.2.2. Toiminnan kuvaus.....	35
6.2.3. Toiminnan tavoitteet.....	36
6.2.4. Määrärahat.....	36
6.3. Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu.....	36
6.3.1. Tehtäväalueen tarkoitus.....	36
6.3.2. Toiminnan kuvaus.....	36
6.3.3. Toiminnan tavoitteet.....	37
6.3.4. Määrärahat.....	37
6.4. Yhdyskuntatekniset palvelut.....	38
6.4.1. Tehtäväalueen tarkoitus.....	38
6.4.2. Toiminnan kuvaus.....	38
6.4.3. Toiminnan tavoitteet.....	38
6.4.4. Määrärahat, Liikenneväylät.....	38
6.4.5. Määrärahat, jätehuolto.....	38
6.4.6. Määrärahat, puistot ja yleiset alueet.....	39
6.5. Tilapalvelut.....	39
6.5.1. Tehtäväalueen tarkoitus.....	39
6.5.2. Toiminnan tavoitteet.....	39
6.5.3. Määrärahat, Tilapalvelut.....	39
6.5.4. Määrärahat, Talonmiespalvelut.....	40
6.6. Ruoka- ja siivouspalvelut.....	40
6.6.1. Tehtäväalueen tarkoitus.....	40
6.6.2. Toiminnan kuvaus.....	40
6.6.3. Toiminnan tavoitteet.....	40
6.6.4. Määrärahat, Ruokapalvelut.....	41
6.6.5. Määrärahat, Siivouspalvelut.....	41
6.7. Vesi- ja viemärilaitos.....	41
6.7.1. Tehtäväalueen tavoitteet.....	41
6.7.2. Toiminnan kuvaus.....	41
6.7.3. Toiminnan tavoitteet.....	41
6.7.4. Määrärahat.....	42
7. Rahoitus.....	42
8. Investoinnit.....	43

Yleinen osa

1. Talousarvion suunnittelu perusteet

1.1. Rakenne

Kunnan talousarviosta ja -suunnitelmasta, niiden rakenteesta, sisällöstä ja laadinnasta on säännökset kuntalaissa. Tämän lisäksi Suomen Kuntaliitto antaa ohjeita ja suosituksia talousarviosta ja -suunnitelmasta.

Kunnan kirjanpitovelvollisuudesta, kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä on soveltuvin osin voimassa, mitä kirjanpitolaissa on säädetty. Tältä osin sitovia ohjeita ja lausuntoja kunnille antaa kirjanpitolautakunnan kuntajaosto.

Kunnan toimintaa ja taloutta ohjataan vähintään kolmeksi vuodeksi laadittavalla taloussuunnitelmalla. Taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi.

Toimintaa ja taloutta suunnitellaan ja seurataan käyttötalouden, tuloslaskennan, investointien ja rahoituksen näkökulmasta.

Käyttötalouden avulla valtuusto ohjaa kunnan palvelutoimintaa. Käyttötalouden avulla valtuusto asettaa toimielimille ja niiden alaisille tehtäväalueille strategian ja hyväksytyihin toimenpideohjelmiin perustuvat toiminnalliset tavoitteet sekä osoittaa asetettujen tavoitteiden vaatimat määrärahat ja tuloarviot.

Investointiosan avulla ohjataan kunnan investointeja. Se sisältää investointisuunnitelmat talousarvio- ja suunnitelmavuosille. Investointiosan määrärahat valtuusto hyväksyy hankeryhmittäin ja hankkeittain.

Rahoitusosassa esitetään toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. Rahoitusosan lopussa esitetään näiden yhteenlaskettu muutos, joka kuvaa rahavirtojen vaikutusta kunnan maksuvalmiuteen vuoden aikana.

1.2. Sitovuus

Kunnanvaltuusto määrää, miten talousarvio ja sen perustelut sitovat kunnanhallitusta ja muita kunnan toimielimiä ja viranhaltijoita. Talousarvion sitovia eitä ovat kuntalain 65 §:n mukaisesti valtuuston hyväksymät toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot.

Tavoitteet ovat osa talousarviota, jota kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava. Lähtökohtaisesti kaikki valtuuston talousarviossa asettamat tavoitteet ovat sitovia siten, että ne on tarkoitettu toteutettavaksi. Toimielimellä on valtuutus käyttää sille talousarviossa osoitettu määräraha määrättyyn käyttötarkoitukseen tai määrätyn tavoitteen toteuttamiseen. Toimielin ei saa ylittää sille talousarviossa osoitettua määrärahaa. Jos määräraha osoittautuu riittämättömäksi, on talousarviota muutettava. Muutoksen yhteydessä on osoitettava, miten rahoitustarve katetaan. Toisaalta toimielin ei ole velvollinen käyttämään määrärahaa kokonaisuudessaan, jos toiminnalle asetetut tavoitteet muutoin saavutetaan tai määrärahan käyttötarkoitus muutoin toteutuu.

Kunnan tuloarviot ovat paitsi tavoitteellisia myös velvoittavia. Tuloarvio on valtuuston asettama tulotavoite, jonka olennainen alittuminen todennäköisesti vaikuttaa rahoituksen perusteisiin talousarviossa.

Talousarvion valtuustoon nähden sitova taso on tehtäväalueen tulot, menot ja toimintakate. Suunnitelmapoistot ja laskennalliset erät eivät ole sitovia määrärahoja.

Jos tehtävään osoitettu määräraha ei riitä, on hyvissä ajoin ennen sen loppumista ryhdyttävä toimenpiteisiin toiminnan supistamiseen ja/tai sovittamiseen jäljellä olevan määrärahan puitteissa. Määrärahan muutosesityksen kunnanvaltuustolle voi tehdä talousarviovuoden aikana viimeistään lokakuun 15. päivään mennessä, jos sopeuttamistoimenpiteissä ei ole onnistuttu. Esityksen perusteluissa on tällöin selvitettävä mihin toimenpiteisiin on ryhdytty lisämäärärahatarpeen välttämiseksi.

1.3. Verotulot

Kunnanvaltuusto päätti 14.11.2016 nostaa kunnallisveroprosenttia 0,5 %.

Talousarviovuoden ja suunnitelmakauden verotuotot on arvioitu seuraavilla veroprosenteilla:

	2015	2016	2017	2018
Tulovero %	20,5	20,5	21,00	21,00
Kiinteistövero %				
yleinen	1,1	1,1	1,1	1,1
vakituiset asunnot	0,45	0,45	0,45	0,45
muut asuinrakennukset	1,1	1,1	1,1	1,1

Sekä tilinpäätöksessä että talousarviossa kunnallisverotuloina käsitellään maksuperusteisesti kunnalle kunakin vuonna tilitetyt verot. Maksuunpantu verotulo on taas kunakin verovuonna kuntalaisille maksettavaksi määrätty vero, jonka kertyminen kunnalle voi ajoittua useammalle vuodelle.

Talousarvioon on budjetoitu seuraava arvio verotuloista

Tuloveron (kunnallisveron) tuotto	6 704 000
Kiinteistöveron tuotto	610 000
Yhteisöveron tuotto	449 000
verolajien tuotot yhteensä	7 763 000
Verotuotot, €/ asukas (asukasluku 2433)	3 190,71

Kiinteistöveropohjan laajentamiseksi käynnissä on selvitystyö, jossa kartoitetaan verohallinnon ylläpitämän kiinteistöverolistan ulkopuoliset rakennukset ja saatetaan ne verotuksen piiriin. Selvitystyön tavoitteena on täsmentää kunnan paikkatietoaineistoa, laajentaa kunnan verotulopohjaa ja kohdella kiinteistöjen omistajia tasapuolisesti kiinteistöverotuksessa.

1.4. Valtionosuudet

Valtion vuoden 2017 talousarvioesityksessä kuntien valtionapuihin osoitetaan yhteensä 10,3 mrd. euroa vuonna 2017. Valtioavut alenevat vuoden 2016 tasosta 7 prosenttia. Laskennallisiin valtionosuuksiin osoitetaan yhteensä 9,4 mrd. euroa, mikä on 5 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2016. Peruspalvelujen valtionosuuteen osoitetaan 8,5 mrd. euroa. Valtionapujen alenemiseen vaikuttavat useat tekijät, joista merkittävimmät ovat perustoimeentulotuen maksatuksen ja rahoituksen siirto kunnilta Kelalle sekä kilpailukyky sopimuksen perusteella tehtävät valtionosuuden vähennykset.

Valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus tehdään vuosittain. Vuodelle 2017 tehtävä tarkistus lisää peruspalvelujen valtionosuutta 34,5 milj. eurolla, josta Toivakan kunnan osuus on 30.000 euroa.

Toivakan kunta
Talousarvio 2017, taloussuunnitelma 2018–2019

Valtionosuuksiin tehtävistä leikkauksista vuodelle 2017 on päätetty hallitusohjelmassa ja julkisen talouden suunnitelmissa. Aikaisemmin päätetyt valtionosuusleikkaukset vuodelle 2017 ovat yhteensä 50 miljoonaa euroa, eli -9,20 euroa asukasta kohden. Vuodelle 2017 uusia valtionosuusleikkauksia päätettiin kehysriihessä keväällä 2016, koska inflaatio on ollut alhaisempi kuin hallitusohjelmaa laadittaessa arvioitiin. Tämän seurauksena hallitusohjelmassa sovittu indeksisäästö on tuottanut tavoiteltua pienemmän säästön. Hallituksen talousarvioesitys sisältää päätettyjen indeksisäästöjen korvaamiseksi 0,85 prosentin tasasuuruista vähennystä vastaaviin menoihin. Päätös vähentää kuntien valtionosuuksia 75 miljoonaa euroa vuodelle 2017, eli -13,80 euroa asukasta kohden. Vuodelle 2017 tehtävien leikkauksien yhteisvaikutus on -23 euroa asukasta kohden, eli Toivakan kunnan osalta noin -54 000 euroa.

Vuonna 2017 otetaan käyttöön yli 60-vuotiaiden pitkäaikaistyöttömien kertaluonteinen eläketuki. Valtion talousarviossa muutoksen on arvioitu vähentävän kuntien työmarkkinatuen kuntaosuutta arviolta noin 33 milj. eurolla, ja peruspalvelujen valtionosuuteen tehdään vastaavan suuruinen vähennys. Tämä muutos vähentää Toivakan saamia valtionosuuksia 6 700 euroa vuodesta 2017 alkaen. Kilpailukyky sopimus vähentää Toivakan kunnan saamia valtionosuuksia n. 159 000 euroa.

Valtionosuusjärjestelmään sisältyvä valtionosuusprosentti kuvaa valtion ja kuntien välistä kustannusten jakoa. Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden valtionosuusprosentti on 25,23 % vuonna 2017. Näin ollen kunnan rahoitusosuus peruspalveluihin on 74,77 %. Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittaman lukiokoulutuksen ja ammatillisen peruskoulutuksen valtionosuusprosentti on 28,91 % ja kuntien rahoitusosuus on 71,09 %. Vapaan sivistystyön koulutuksessa valtionosuusprosentti on 57 % ja kunnan omarahoitisuusosuus 43 %. Valtionosuusjärjestelmään perustuva valtionrahoitus on kunnille yleiskatteellista korvamerkitsemätöntä rahaa, jonka kohdentamisesta kunnan sisällä päättää kunta itse.

Valtionosuuksien arvioinnissa on huomioitava se, että verotuloja ja valtionosuuksia pitää tarkastella kokonaisuutena. Tämä johtuu siitä, että hallitusohjelman mukaisesti verotuksessa tehtävät vähennykset ja niistä aiheutuvat kuntien verotulomenetykset kompensoidaan valtionosuusjärjestelmän avulla. Vuosien 2017—2019 osalta on oletettu, että kaikki kunnallisveron tuottoon vaikuttavat veroperustemuutokset kompensoidaan kunnille nettomääräisinä valtionosuusjärjestelmän kautta aikaisempaan tapaan.

Seuraavassa taulukossa on kuvattu vuoden 2017 valtionosuusarvio, jossa on huomioitu edellä kuvatut valtionosuusperusteissa tapahtuneet muutokset:

	TP 2015	TA 2016	TA 2017
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	4 383 388	4 844 604	4 715 849
Verotuloihin perustuva tasaus	1 809 096	1 800 379	1 780 300
OKM	-649 573	-650 000	-623 396
Järjestelmämuutoksen tasaus	476 976	354 226	157 826

1.5. Tilivelvolliset

Tilivelvollisina pidetään kunnanhallituksen, lautakuntien jäseniä, esittelijöitä sekä tehtäväalueiden johtavia viranhaltijoita. Edellä mainittujen lisäksi tilivelvollisina voidaan pitää itsenäisestä tehtäväkokonaisuudesta vastaavia viranhaltijoita. Valtuutetut eivät ole tilivelvollisia kunnanvaltuuston jäsenyydestä. Tilivelvollisuus rajaa ne henkilöt, joiden kohdalta on erikseen tehtävä tilinpäätöksen yhteydessä päätös siitä, voidaanko

heille myöntää vastuuvapaus vai kohdistetaanko heihin joku muistutus. Tilivelvollisuudella tarkoitetaan oikeudellisen vastuunalaisuuden lisäksi vastuunalaisuutta tehokkaasta johtamisesta tavoitteiden saavuttamiseksi.

Vahvistaessaan talousarvion valtuusto hyväksyy tilivelvolliset.

Tilivelvollisia ovat:

- kunnanhallituksen ja lautakuntien jäsenet
- kunnanjohtaja
- johtavat viranhaltijat (hallintojohtaja, sivistystoimen johtaja, perusturvajohtaja, tekninen johtaja)
- sosiaalityöntekijä, vapaa-aikasihteeri, vanhuspalvelujohtaja, päivähoiton johtaja, rakennustarkastaja, kirjastonjohtaja, kunnallisteknikko, ruokapalveluesimies

1.6. Kuntakonserni ja kuntakonserniin kuuluvien yhtiöiden tavoitteet

Kuntalaki korostaa valtuuston vahvaa asemaa ja kokonaisvastuuta toiminnasta ja taloudesta. Kuntalain mukaan valtuusto vastaa strategisesta päätöksenteosta ja koko kuntakonsernin tavoitteiden asettamisesta, toiminnan ja talouden tasapainosta sekä toiminnan arvioinnista ja seurannan järjestämisestä. Lisäksi valtuusto päättää myös kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista.

Myös uusi kuntalaki, jonka toimeilimiä ja johtamista koskevat luvut tulevat voimaan vuonna 2017 valittavan valtuuston toimikauden alusta lukien, korostaa koko kuntakonsernin roolia ja ohjausta.

Kunta kirjanpitolain mukaisine tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin. Toivakan kuntakonserni muodostuu Toivakan kunnasta, Toivakan Lämpö Oy:stä (100 %) ja Kiinteistö Oy Toivakanhakasta (100 %).

Kiinteistö Oy Toivakanhaka käsittää 11 rivitaloa, joissa on 57 asuntoa. Yhtiön toimialana on hallinnoida, vuokrata ja rakennuttaa vuokra-asuntoja sekä vastata niiden ylläpidosta ja arvon säilymisestä. Tavoitteena on vastata kunnan vuokra-asuntokysyntään taloudellisesti, tehokkaasti ja asiakaslähtöisesti.

Valtuuston hyväksymää strategiaa tukevat sitovat tavoitteet:

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Yhtiö tarjoaa monipuolista ja viihtyisää vuokra-asumisympäristöä toivakkalaisille ja kuntaan muuttaville	Asuntojen kuntoonpano	Asuntojen kunnostuksesta on alle 10 vuotta 30 % asunnoista, 10-20 vuotta 60 % asunnoista
Vuokra-asunnot ovat käyttötarkoituksensa mukaisessa käytössä	Vuokrausaste	Vuokrausaste vähintään 85 %
Yhtiön toiminta on taloudellisesti kannattavaa vuokratuloihin perustuen	Tilinpäätös	Tilikauden tulos positiivinen

Toivakan Lämpö Oy

Yhtiön toimialana on kaukolämmön siirto- ja jakeluverkon sekä siihen liittyvän lämpölaitoksen omistaminen ja käyttäminen, kaukolämmön myyminen ja välittäminen.

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Yhtiö toimii taloudellisesti kannattavasti ja pystyy vastaamaan käyttö- sekä investointikustannuksistaan	Hintavertailu Tilinpäätöstiedot	
Mahdollisimman moni yhtiön kannalta taloudellisesti liitettävissä oleva kiinteistö tulee kaukolämmön piiriin	Yhteenlasketut liittyjätiedot	

1.7. Tuloslaskelmaosa

Talousarvio 2017 ja taloussuunnitelma 2018–2019

Ulkoinen / sisäinen / 1 000 €

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Toimintatuotot					
Myyntituotot	1 897	2 255	2 589		
Maksutuotot	606	674	656		
Tuet ja avustukset	223	288	123		
Muut toimintatuotot	1 143	1 548	1 254		
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-6 641	-7 164	-6 604		
Palvelujen ostot	-7 682	-7 805	-7 915		
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-877	-1 127	-1 098		
Muut toimintakulut	-928	-1 230	-1 329		
Toimintakate	-13 178	-13 625	-13 145	-13 100	-13 000
Verotulot	7 752	7 766	7 938	7 950	7 950
Valtionosuudet	6 020	6 349	6 031	6 030	6 030
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot					
Muut rahoitustuotot	34	42	28	28	28
Korkokulut	-33	-60	-55	-55	-55
Muut rahoituskulut	-15	-4	-22	-22	-22
Vuosikate	580	468	774	831	931
Poistot ja arvonalentumiset	-495	-588	-765	-770	-780
Tilikauden tulos	85	-120	9	61	151
Varausten ja rahastojen muutokset	21	21	21	21	21
Tilikauden yli-/alijäämä	106	-99	30	82	172

1.8. HENKILÖSTÖSUUNNITELMA 2017

Vakinainen henkilöstö ja pitkäkestoiset määräaikaiset työsuhteet (ei sijaiset)

YLEISHALLINTO	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Kunnanjohtaja	1	1	1
Hallintojohtaja	1	1	1
Talous- ja hallintosihteeri	1	1	1
Palkkasihteeri	1	1	0,5
Palvelusihteeri	1	1	1
ICT-suunnittelija	1	1	1
PERUSTURVA			
Sosiaalitoimisto			
Perusturvajohtaja	1	1	
Sosiaalityöntekijä	1	1	
Perhetyöntekijä	1	1	
Työllisyyskoordinaattori	1	1	
Etsivä nuorisotyöntekijä (hanke)	1		
Vanhustyö			
Vanhuspalvelujohtaja	1	1	
Sairaanhoidtaja	3	3	
Muistihoitaja	1	1	
Kotihoidon vastaava	1	1	
Hoitaja	33	33	
Osastoapulainen	1	1	
SIVISTYSTOIMI			
Koulut			
Rehtori / sivistystoimenjohtaja	1	1	1
Koulusihteeri	1	1	1
Lehtori	4	4	4
Luokanopettaja	9	9	9
Erityisopettaja	1	1	1
Erityisopettaja (päätoiminen tuntiopettaja)	2	2	2
Erityisopettaja (tuntiopettaja)	1	1	1
Esiluokan opettaja (päätoiminen tuntiopettaja)	1	1	1
Päätoiminen tuntiopettaja	2	2	2
Tuntiopettaja	8	8	8/9*
Koulunkäynninohjaaja	5	5	5
Koulunkäynninohjaaja ma	1	1	1

*Kevät/syky

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA 2017 TA 2017 TS 2018 TS 2019
Vakinainen henkilöstö ja pitkäkestoiset määräaikaiset työsuhteet (ei sijaiset)

Päivähoito

Päivähoidon johtaja	1	1	1
Perhepäivähoitaja	2	2	2
Lastenhoitaja	10/9*	9	9
Lastentarhanopettaja	4	4	4
*Kevät/syksy			

Kirjastotoimi

Kirjastonjohtaja	1	1	1
Kirjastovirkailija	0,25	1	1
Kirjastoavustaja	0,85	0,85	0,85
*Kevät/syksy			

Vapaa-aikatoimi

Vapaa-aikasihteeri	1	1	1
Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaaja	1	1	1
Liikuntapaikkojen hoitaja	0,5	0,5	0,5
Liikuntapaikkojen hoitaja ma	1	1	1

TEKNINEN TOIMI

Tekninen johtaja	1	1	1
Rakennustarkastaja-ymp.sihtööri	0,5	1	1
Kunnallisteknikko	1	1	1
Kartoittaja ma.	1		
Toimistotyöntekijä ma.	1	1	1
Kirvesmies	1	1	1
Kalustonhoitaja	0,25	0,25	0,25
Kiinteistönhoitajat	3	3	3
Vesi- viemärlaitoksen hoitaja	1	1	1
Ruokapalveluesimies	1	1	1
Emäntä	1	1	
Ravitsemistyöntekijä	6	6	4
Laitoshuoltaja	2	2	
Siivooja	4	5	5
Ravitsemistyöntekijä-siivooja (oppisopimus)	1		
*Kevät/syksy			

Käyttötalousosa

2. Tehtäväalue: Kunnanvaltuusto

Toimielimet: Kunnanvaltuusto, keskusvaalilautakunta, tarkastuslautakunta

Tehtäväalueen vastuhenkilö: kunnanjohtaja Pirkko-Liisa Vesterinen

2.1. Toiminnan kuvaus:

Kunnanvaltuusto on kunnan ylin päättävä elin, joka vastaa kunnan taloudesta ja toiminnasta. Valtuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista, konserniohjauksen periaatteista sekä hallinnon järjestämisen, talouden, rahoituksen ja sijoitustoiminnan perusteista. Valtuusto hyväksyy kunnan talousarvion ja tilinpäätöksen ja päättää vastuuvapaudesta. Lisäksi valtuusto huolehtii, että kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on edellytykset osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan.

Keskusvaalilautakunta on lakisääteinen lautakunta, jonka kunnanvaltuusto asettaa toimikaudekseen. Keskusvaalilautakunnan tehtävänä on huolehtia kuntavaalien ja valtiollisten vaalien järjestämisestä kunnassa vaalilainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Tarkastuslautakunta on lakisääteinen lautakunta, jonka kunnanvaltuusto asettaa toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastusta varten. Tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja konsernissa toteutuneet.

Toiminnan tavoitteet:

Kunnanvaltuusto valitsi kilpailutuksen perusteella kunnan tilintarkastusyhteisöksi Talvea Julkishallinnon Palvelut Oy:n. Lakisääteisten tilintarkastuksen tarkastuspäivien määrä on yhdeksän. Tilintarkastaja osallistuu lautakunnan kokouksiin ainakin kahdeksan kertaa vuodessa tarkastuspäivän päätteeksi. Lisäksi varataan tilintarkastukseen kaksi tarkastuspäivää erikseen tilattaviin erityistarkastuksiin ja kahdeksan tuntia erikseen tilattaviin lisätöihin. Tytäryhtiöiden tarkastuksiin on kilpailutettu yksi tarkastuspäivä yhtiötä kohden vuodessa. Lautakunnan suunniteltu kokousmäärä on yhdeksän, joista pääosa on kevätkaudella tilinpäätöksen ja arviointikertomuksen valmistelemiseksi oikea-aikaisesti valtuustolle. Vuoden 2017 aikana toimii kahden valtuustokauden tarkastuslautakunnat. Uutena tarkastuslautakunnan lakisääteisenä tehtävänä alkaa sidonnaisuuksien valvonta valtuustokaudesta 1.6.2017 alkaen.

Tarkastuslautakunta

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Tarkastus- ja arviointitehtävän oikea-aikainen ja tarkoituksenmukainen hoitaminen	Tarkastuspäivien määrä Arviointikokousten määrä	9 tilintarkastuspäivää 11 arviointikokousta
Sidonnaisuuksien ilmoittamisen järjestäminen ja valvonta	Järjestelmä on käytössä	Järjestelmä käytössä 1.6.2017
Uuden tarkastuslautakunnan perehdyttäminen ja koulutus	Perehdyttämispäivät Koulutuspäivät	1 perehdyttämiskokous 5 koulutuspäivää

2.2. Määrärahat

Keskusvaalilautakunta	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	3 967	0	0	0	
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	5 475	0	10 317	10 317	
Toimintakate	-1 508	0	-10 317	-10 317	

Tarkastuslautakunta	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	0	0	0	0	0
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	11 176	17 904	17 976	72	0,4
Toimintakate	-11 176	-17 904	-17 976	-72	0,4

Kunnanvaltuusto	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	0	0	0	0	0
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	27 455	32 179	32 324	145	0,4
Toimintakate	-27 455	-32 179	-32 324	-145	0,4

Kunnanvaltuuston kustannuspaikalle varataan määräraha kunnanvaltuuston toimintaan. Kuntavaalien järjestämiseen varataan määräraha keskusvaalilautakunnalle. Tilintarkastuksen kustannuspaikalle varataan määräraha tarkastuslautakunnan toimintaan sekä tilintarkastuksen ostopalveluun.

3. Kunnanhallitus

3.1. Tehtäväalue: Kunnanhallitus

3.1.1 Tehtäväalueen tarkoitus:

Kunnanhallituksen tehtävänä on vastata kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kunnanhallitus vastaa valtuuston hyväksymän kuntastrategian mukaisesti kunnan järjestämistä olevien kuntapalvelujen organisoinnista, konsernijohdosta ja –ohjauksesta, kunnan edunvalvonnasta, kunnanhallitukselle määräytyistä tehtäväalueista sekä yhteensovittaa lautakuntien sekä niiden alaisina toimivien palvelualueiden toiminnan kunnanvaltuuston taloudellisesti kestäväällä tavalla määrittämien voimavarojen mukaisesti.

Tehtäväalueen vastuhenkilö: kunnanjohtaja Pirkko-Liisa Vesterinen

3.1.2 Valtuuston hyväksymää strategiaa tukevat sitovat tavoitteet:

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Strategian mukainen aktiivinen ja ennakoiva kotikunnan kehittäminen.	Päätösten strategianmukaisuus Kehittämiseen kohdistuvien päätösten määrä.	Vaikuttavuuden arviointi keskeisistä päätöksistä.
Kunnan elinvoimaisuuden säilyttäminen ja kehittäminen	Kunnassa olevien työpaikkojen ja yritysten määrän sekä muiden keskeisten elinvoimatekijöiden kehitys	Elinvoimatekijöiden tukeminen ja parantaminen
Kunnalla on toimiva palveluorganisaatio ja hyvä työnantajamaine	Muutokset palveluorganisaatiossa ja palveluissa	Tarkoituksenmukaisten palvelujen tarjoaminen sekä henkilöstörakenteiden ja osaamisen päivittäminen
Kunnan palkkausjärjestelmä on taloudellisesti kestävä ja kannustava	Toteutetut toimenpiteet	Työn vaatavuuden ja työsuorituksen arviointiin perustuvan palkkausjärjestelmän kehittäminen edelleen
Kuntaviestintä vahvistaa myönteistä kuntakuvaa	Viestinnän määrä eri medioissa	Positiivisen kuntakuvan levittäminen eri medioissa

3.1.3 Määrärahat, kunnanhallitus

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	295 771	229 116	314 472	85 356	37,3
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	1 095 897	1 180 297	1 149 301	-30 996	26,2
Toimintakate	-800 126	-881 181	-834 829	46 352	5,3

3.2. Elinkeinoelämän kehittäminen

3.2.1. Tehtävän tarkoitus:

Kuntastrategian mukaisesti tarjota työn tekemiseen ja yrittämiseen kannustava sekä asumiseen ja vapaa-aikaan viihtyisä maaseutumainen toimintaympäristö.

3.2.2 . Toiminnan tavoitteet:

Elinkeinotoimi vaikuttaa yritysten toimintaedellytyksiin ja yleiseen elinvoimaan kunnassa. Elinkeinopolitiikan onnistumisella on kunnan talouden pitkän aikavälin kehityksen ja palvelujärjestelmän rahoituksen näkökulmasta merkittävä rooli. Elinkeinopolitiikan onnistuminen näkyy suotuisana väestö- ja työpaikkakehityksenä, yrityskannan kehityksenä sekä kunnan veropohjan kasvuna.

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Yrittäjyyden ja elinkeinotoiminnan aktiivinen kehittäminen	Kunnassa olevien työpaikkojen ja yritysten sekä muiden keskeisten elinvoimatekijöiden määrä	Kunta tarjoaa yritystontteja ja tukee yritystoimintaa sekä työpaikkojen lisäämistä erilaisin palveluin.
Tulomuutto ja uudisrakentaminen kehittyvät kunnassa myönteisesti	Väestön ja rakentamisen määrä	Kuntaa markkinoidaan aktiivisesti eri medioissa, messuilla, kotisivulla jne.
Kuntaan syntyy uutta yritystoimintaa	Uusien yritysten määrä	Aloittavien yritysten määrä on suurempi kuin lopettavien. Uusille yrittäjille tarjotaan tukipalveluja (Yritystulkki, Uusyrityskeskus jne.)

3.2.3. Määrärahat

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen					
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen					
Toimintakate					

3.3. ICT-palvelut

ICT-palvelujen keskeisenä tehtävänä on laitteiden ja ohjelmistojen asennus- ja ylläpitotehtävät, järjestelmien ja tietoverkkojen suunnittelu ja toteuttaminen, laitteistojen hankinta sekä käyttäjien opastaminen. Osana kokonaisuutta huolehditaan myös puhelin- ja viestintäratkaisuista. ICT-palvelut tukee osaltaan toimintaprosessien sähköistämistä ja ohjelmistojen täyttä hyväksikäyttöä, mitä kuntapalvelujen tuottavuuden lisääminen edellyttää. Kustannustehokkuutta tuovat myös verkon vikatilanteiden väheneminen hyvien kuituyhteyksien rakentamisen vuoksi. Lisäksi pyritään tehostamaan tietohallintoa ja tietoturvaa sekä jatkuvasti vahvistamaan henkilöstön valmiuksia ohjelmistojen käyttöön.

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
ICT-palvelut tukevat osaltaan kunnan palvelutuotannon sujuvuutta ja tehokkuutta	Työprosessien tehokkuus ja toimivuus Vikatilanteet	Keskeisten järjestelmäkokonaisuuksien jatkuvan toimivuuden varmistaminen
ICT-palvelujen kehittämisellä tuetaan toimintaprosessien kehittämistä	Uusien IT-pohjaisten kehittämisratkaisujen määrä	Uusien toimintaprosessien kehittäminen IT-ratkaisujen avulla
Sähköisen asiahallintajärjestelmän käytön tukeminen ja kehittäminen	Asianhallintajärjestelmässä hoidettavien asioiden määrä	Kaikki keskeiset asiat ja asiakirjat on viety asiahallintajärjestelmään

3.3.1. Määrärahat

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen					
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen					
Toimintakate					

3.4. Henkilöstöhallinto

Henkilöstöhallinnon kustannuspaikalle varataan määräraha yhteisen henkilöstöhallinnon toimintaan, yhteisten henkilöstökoulutusten järjestämiseen sekä yhteisten henkilöstöhallinnon työkalujen käyttöönottoon ja ylläpitoon. Henkilöstön terveydenhuollon kustannuspaikalle kirjataan kustannukset työterveyshuoltosopimuksen mukaisesta lakisääteisestä työterveyshuollosta. Työsuojelun kustannuspaikalle kirjataan lakisääteisen työsuojelun toimintaorganisaation toiminnan kustannukset ja yhteiset työsuojeluun liittyvät kustannukset.

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Esimiestyön tukeminen ja esimiestaitojen vahvistaminen	Toteutetut toimenpiteet	Esimiestyötä tukevien työkalujen ja toimintatapojen jatkuva kehittäminen, yhteiset esimieskoulutukset
Työhyvinvoinnin, ennaltaehkäisevän työterveyshuollon ja työturvallisuuden kehittäminen	Toteutetut toimenpiteet	Työsuojelun toimintaohjelman ja työkyvyn varhaisen tuen toimintamallin toteuttaminen. Riskien arvioinnin päivittäminen työyksiköissä.

3.4.1. Määrärahat

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	28 990	25 000	80 731	55 731	222,9
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	95 277	82 629	157 440	74 811	90,5
Toimintakate	-66 287	-57 629	-76 709	-19 080	33,1

3.5. Talous- ja hallintopalvelut

Talous- ja hallintopalvelut huolehtii kunnan ja kuntakonsernin kirjanpito- ja tilinpäätöspalveluista, taloushallinnon ja laskutuksen toimintojen koordinoinnista ja sisäisestä valvonnasta, asianhallinnan ja arkistoinnin toimintojen koordinoinnista. Osasto huolehtii kunnan keskushallinnossa tarvittavista asiantuntija- ja toimistotehtävistä sekä joidenkin kunnan yleishallinnon viranomaistehtävien järjestämisestä.

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso/toimenpiteet 2017
Kuntakonsernin taloushallinto hoidetaan tehokkaasti, taloudellisesti ja ammattitaitoisesti	Kustannusten ja niiden kehityksen taloudellisuus sekä talouden tasapaino	Taloutta seurataan jatkuvasti sekä laaditaan osavuosikatsaukset
Kunnan yleishallinto toimii sujuvasti ja asianmukaisesti	Asioiden käsittelyajat	Määritellään asioiden käsittelyajat
Sähköisten taloushallinnon järjestelmien käytön kehittäminen	Prosessikuvaukset	Työprosessien määrittäminen ja kehittäminen

3.5.1. Määrärahat

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	246 608	260 616	223 588	-37 028	14,2
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	466 133	507 657	418 212	-89 445	17,6
Toimintakate	-219 525	-247 041	-194 624	52 417	21,2

3.6. Henkilöstöyksikkö

Henkilöstöyksikkö tarjoaa palkanlaskentapalveluja ja henkilöstöhallinnon asiantuntijapalveluja kunnalle. Henkilöstöyksikkö osaltaan huolehtii kunnan työnantaja- asemasta ja kunta-alan sopimuksista aiheutuvien velvoitteiden asianmukaisesta hoitamisesta. Suunniteltu sote-alueiden perustaminen vaikuttaa osaltaan palkkahallinnon palvelutuotantoon suoritemäärien vähentymisellä.

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso/toimenpiteet 2017
Palkkahallinnon palvelut toteutetaan tehokkaasti ja taloudellisesti	Suoritemäärät ja niiden kehitys Suoritehinnat ja niiden kehitys	Suoritehinta laskeva
Hyödynnetään tietojärjestelmien mahdollisuuksia palkanlaskennan ja henkilöstöhallinnon työprosessien jatkuvaan kehittämiseen	Toteutetut toimenpiteet	Käytössä olevien tietojärjestelmien ominaisuuksia hyödynnetään täysimääräisesti

3.6.1. Määrärahat

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen					
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen					
Toimintakate					

3.7. Muita kustannuspaikkoja

3.7.1. Kunnallisverotus:

kirjataan kunnan maksuosuus verohallitukselle kunnallisverotuksen suorittamisesta

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen					
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen					
Toimintakate					

3.7.2. Maaseututoimi: kirjataan kunnan maksuosuus yhteistoiminta-alueelle

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen					
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen					
Toimintakate					

3.7.3. Joukkoliikenne: kirjataan kunnan ostopalvelusopimuksin hankkima asiointiliikenne

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen					
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen					
Toimintakate					

3.7.4. Pelastustoimi: kirjataan kunnan maksuosuus pelastustoimen yhteistoiminta-alueelle

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	0	0	0	0	0
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	196 275	210 862	192 924	-17 938	8,5
Toimintakate	-196 275	-210 862	-192 924	17 938	8,5

4. Perusturvalautakunta

4.1. Tehtäväalue: Perusturvan hallinto

4.1.1. Tehtäväalueen tarkoitus:

Perusturvan hallinto kokoaa kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut yhdeksi kokonaisuudeksi, joka yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa turvaa kuntalaisille asukaslähtöiset, joustavat sekä laadukkaat sosiaali- ja terveystalvet.

Tehtäväalueen vastuhenkilö: Perusturvajohtaja Anu Pihl

4.1.2. Toiminnan kuvaus:

Perusturvan hallinto sisältää perusturvan lautakuntatyöskentelyn, hallinnollisten palveluiden tuottamisen eri sosiaalitoimen sektoreille sekä terveydenhuollon järjestämistä vastuun.

Toimielimen alaiset tulosalueet ovat:

Lastensuojelu

Muut lasten ja perheiden palvelut (esim. perhetyö)

Vanhushuolto

Kehitysvammahuolto

Muut vanhusten ja vammaisten palvelut

Päihdehuolto

Muu sosiaali- ja terveystoimi

Terveydenhuolto

4.1.3. Toiminnan tavoitteet:

Vuonna 2017 on odotettavissa maakunta- ja sote-uudistuksen eteneminen, joka tulee muuttamaan koko sosiaali- ja terveydenhuollon kenttää. Osallistuminen ja muutokseen vaikuttaminen kuntalaisten eduksi on keskeinen tavoite.

Valtuuston hyväksymää strategiaa tukevat sitovat tavoitteet:

Tavoite:	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Maakunta- ja sote-uudistuksen suunnittelutyö toivakkalaisten edun mukaisesti	1. Osallistuminen palvelutuotantoryhmän sekä sen alaryhmien kokouksiin 2. Tiedottaminen henkilöstölle sote-uudistuksesta kuukausipalaverissa 3. Tiedotustilaisuuden järjestäminen henkilöstölle lain hyväksymisen jälkeen	1. Toivakan kunnan edunvalvonta maakunta- ja sote-uudistukseen liittyen sekä maakunta- ja sote-uudistuksen seuraaminen tiiviisti 2. Tiedottaminen

4.1.4. Määrärahat

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	2 400	47 500	1 200	-46 300	97,5
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	85 386	228 278	101 959	-126 319	55,3
Toimintakate	-82 986	-180 778	-100 759	80 019	44,2

4.2. Tehtäväalue: Lastensuojelu

4.2.1. Tehtäväalueen tarkoitus:

Lastensuojelutyön tarkoituksena on turvata lapsen oikeudet turvalliseen kasvu-ympäristöön, tasapainoiseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun ja huolenpitoon.

Tehtäväalueen vastuhenkilö: Anu Pihl

4.2.2. Toiminnan kuvaus:

Lastensuojelutyössä turvataan lasten kasvu- ja kehitysolosuhteita sekä tuetaan vanhempia lastensa kasvatuksessa. Toiminnan tavoitteina on tehdä tiivistä ennaltaehkäisevää ja avoimuuslastensuojelutyötä yhteistyössä perheiden kanssa. Toivakan kunnassa lastensuojelutyötä tekevät sosiaalityöntekijä ja perhetyöntekijä.

Lastensuojelutyö alkaa lastensuojeluilmoituksesta tai pyynnöstä lastensuojelutarpeen selvittämiseksi, joka tehdään yhteistyössä vanhempien ja lapsen kanssa. Tarkoituksena on kartoittaa perheen vahvuudet ja muutostarpeet lapsen näkökulmasta, minkä pohjalta arvioidaan lastensuojeluasiakkuuden alkamista ja perheen mahdollisesti tarvitsemia avoimuuslastensuojelun tukitoimia. Päivähoito, lapsiperheiden kotipalvelu, tukihenkilö tai -perhe, terapia, perhetyö sekä lapsen ja perheen taloudellinen tukeminen esimerkiksi harrastuksen muodossa ovat avoimuuslastensuojelun tukitoimia myönnettäviä palveluita. Mikäli avoimuuslastensuojelun tukitoimet eivät ole riittäviä, voidaan lastensuojelua toteuttaa myös sijaishuollon kautta.

Kun lapsi tai perhe ei ole lastensuojelun asiakkaana, lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia edistetään ja turvataan ehkäisevän lastensuojelun keinoin.

4.2.3. Toiminnan tavoitteet:

Vuonna 2017 kehitetään avoimuuslastensuojelun tukitoimia vastaamaan entistä paremmin kunnassa olevia tarpeita. Tavoitteena on löytää uusia yhteistyön muotoja eri toimijoiden kanssa.

Valtuuston hyväksymää strategiaa tukevat sitovat tavoitteet:

Tavoite:	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Lastensuojelun avohuollon vahvistaminen	1. Avohuollon tukitoimien määrä ja saatavuus	2. Oman kunnan avohuollon tukitoimien kehittäminen ja käyttö monipuolisesti
	2. Lastensuojeluilmoitusten määrä Lastensuojelutarpeen selvitysten määrä Lastensuojeluasiakkuuksien määrä	
	3. Huostaanottojen määrä	
	4. valtakunnallisten lakiin perustuvien määräaikojen noudattaminen käsittelyajoissa	

4.2.4. Määrärahat

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	0	0	0	0	0
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	27 169	92 275	90 600	-1 675	1,8
Toimintakate	-27 169	-92 275	-90 600	1 675	1,8

4.3. Tehtäväalue: Muut lasten ja perheiden palvelut

4.3.1. Tehtäväalueen tarkoitus:

Lasten ja perheiden arjen tukeminen yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa

Tehtäväalueen vastuhenkilö: Anu Pihl

4.3.2. Toiminnan kuvaus:

Lasten ja perheiden muita palveluja ovat muun muassa aikuissosiaalityön kautta tehtävä lapsiperhekohtainen työ, ehkäisevä perhetyö, lapsiperheiden kotipalvelu, perheneuvolan, koulukuraattorin ja koulupsykologin palvelut sekä kriisikeskus Mobilen ja Kirkon Perheasiain neuvottelukeskuksen palvelut.

Lastenvalvoja vastaa isyyden selvittämisestä sekä vahvistaa elatus-, huoltajuus- ja tapaamissopimukset. Toivakan kunnan käytettävissä ovat myös Jyväskylän kaupungin talous- ja velkaneuvonnan palvelut ja sosiaaliamiehen palvelut.

4.3.3. Toiminnan tavoitteet:

Vuonna 2017 vahvistetaan olemassa olevia ehkäisevän työn malleja ja verkostoidutaan uusien keinojen löytämiseksi.

Valtuuston hyväksymää strategiaa tukevat sitovat tavoitteet:

Tavoite:	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Ennaltaehkäisevän työn kehittäminen	1. Asiakasmäärien seuraaminen: lapsiperheiden kotipalvelu kuraattorin asiakkaat lastensuojelun asiakkaat 2. Palvelusetelin käyttömäärien seuraaminen	1. Ennaltaehkäisevän työn jäsentäminen yhdessä muiden toimijoiden kanssa 2. Palvelusetelin käyttö lapsiperheiden kotipalvelussa

4.3.4. Määrärahat

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	30 592	72 500	41 000	-31 500	43,4
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	202 094	342 003	313 893	-28 110	8,2
Toimintakate	-171 502	-269 503	-272 893	-3 390	1,3

4.4. Tehtäväalue: Vanhushuolto

4.4.1. Tehtäväalueen tarkoitus:

Vanhushuollon tehtävänä on hoito- ja huolenpitopalvelujen tuottaminen kotona asuville sekä palveluasumista tai laitoshoitopalveluja tarvitseville asiakkaille. Toimiva hoidon porrastus eli palvelujen oikea kohdentaminen ja oikea-aikaisuus on hyvän vanhushuollon perusta.

Tehtäväalueen vastuhenkilö: Eija Kiiltomäki

4.4.2. Toiminnan kuvaus:

Pitkäaikaishoito on tarkoitettu henkilölle, jonka toimintakyky on heikentynyt siinä määrin, ettei hänelle ole enää voitu järjestää hänen tarvitsemaansa ympärivuorokautista hoitoa kotona tai palveluasumisessa tehostettujenkaan palvelujen turvin. Asukkaat ovat ikääntyneitä ja usein monisairaita. Pitkäaikaishoidosta päättää SAS-ryhmä, ja päätökselle on oltava lääkärin määrittelemä lääketieteellinen syy. Asiakkaalle tehdään hoitoja palvelusuunnitelma. Pitkäaikaishoito sisältää ympärivuorokautisen hoidon ja hoivan. Pitkäaikaishoitoa tarjoaa Toivakan Vanhainkoti.

Toivakan kotihoito antaa henkilökohtaista apua ja hoivaa pääsääntöisesti ikääntyville henkilöille, jotka tarvitsevat apua päivittäisissä toiminnoissa selviytyäkseen kotonaan. Kotihoito tukee kotona tai avohuollon asumisyksikössä asiakasta niin kauan kuin se on hoidon ja turvallisuuden kannalta tarkoituksenmukaista. Kotihoito mahdollistaa viiveettömän sairaalasta kotiutumisen antamalla jatkohoitoa. Kotihoidon asiakasta tuetaan päivittäisissä toiminnoissaan siten, että hän voi yhdessä muiden yhteistyötahojen kanssa luoda itselleen elinympäristön, jossa voi asua turvallisesti ja mielekkäästi kohdaten ikääntymisen eri muutokset. Asiakkaan terveyttä ja hyvinvointia ylläpidetään ja edistetään antamalla yksilöllistä koti- ja sairaanhoitopalvelua hänen omassa ympäristössään. Hyvinvointia edistävät kotikäynnit (Vanhuspalvelulaki 2013, 12§): Hyvinvointia edistäviä kotikäyntejä tarjotaan kyseisenä vuonna 80 vuotta täyttävälle Toivakan kunnan asukkaille, jotka eivät ole säännöllisen sosiaali- ja terveystieteiden piirissä. Tilapäinen palveluasuminen/ intervallihoido: Lyhytaikaishoito tukee kotona asumista, antaa kuntouttavaa

ympärivuorokautista huolenpitoa yksilölliset tarpeet huomioon ottaen sekä mahdollistaa omaishoitajan vapaapäivän ja loman. Lyhytaikaisen jakson aikana voidaan tarvittaessa arvioida asiakkaan kuntoisuus ja palvelujen tarve kotona asumisen tueksi. Intervallihoidoista vastaa keskitetysti Toivakan Palvelukeskus. Vanhusten tukipalveluasuminen/ Maijavakan pienryhmäkoti. Asukkaiden hoivasta ja huolenpidosta vastaa kotihoito.

Tehostettu palveluasuminen on asumista asumisyksikössä omassa asunnossa. Asiakkaalla on tehostettu, jatkuvan hoidon ja huolenpidon tarve ja asiakkaan selviytyminen edellyttää ympärivuorokautista valvontaa. Asiukkaat ovat pääsääntöisesti 65 vuotta täytäneet henkilöt, jotka eivät enää voi asua omassa kodissaan sinne annettavan tehostetun kotihoidon palvelujen turvin ja joiden toimintakyky on alentunut fyysisistä, psyykkisistä, sosiaalisista ja kognitiivisista syistä ja jotka tarvitsevat ympärivuorokautista hoitoa, hoivaa, turvallisuutta, valvontaa ja tukea. Henkilökunta tulee olla paikalla 24h/vrk. Palveluasumisen Tehostettua palveluasumista tarjoaa Toivakassa Idankoti ja Palvelutalo.

Vanhushuollon yksiköissä on tiimivastaavat. Ikäihmisille järjestetään päivä- ja viriketoimintaa viikoittain Viriketuvan ja Kotisillan kerhon muodossa. Palvelukeskuksella viriketoimintaa järjestetään kerran viikossa ohjatusti ja kiinnitetään huomioita asukkaiden viihtyisyyteen ja virikkeellisuuteen.

4.4.3. Toiminnan tavoitteet:

Valtuuston hyväksymää strategiaa tukevat sitovat tavoitteet:

Tavoite:	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Vanhusten kotona asumisen tukeminen	1. Muisti asioiden koordinointi ja asiakkaiden määrä	1. Muistisairaiden osuus kotihoidon käyntimäärissä kasvaa
	2. Mobiililaite tehostaa työajan käyttöä.	2. Teknologian hyödyntäminen
	3. Turvateknologian seuraaminen, pilotointi tarpeen mukaan	3. Turvateknologia lisää turvallista kotona asumista.
	4. Määrän seuranta	4. Pitkäaikaispaikkojen vähentäminen Intervallipaikkojen lisääminen
	5. vanhuspalvelulain seurantaindikaattorit	5 vanhuspalvelulain mukaisten laatusuosituksen noudattaminen

4.4.4. Määrärahat

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	466 117	485 660	493 580	7 920	1,6
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	2 670 763	2 682 763	2 499 709	-183 054	6,8
Toimintakate	-2 204 134	-2 197 103	-2 006 129	190 974	8,7

4.5. Tehtäväalue: Kehitysvammahuolto

4.5.1. Tehtäväalueen tarkoitus:

Kehitysvammaapalvelujen tarkoituksena on järjestää hoitoa ja palveluohjausta heille, joilla on kehitysvamma.

Tehtäväalueen vastuhenkilö: Anu Pihl

4.5.2. Toiminnan kuvaus:

Kehitysvammahuoltoon kuuluu ensisijaisesti omassa kunnassa järjestettävä päivä- ja työtoiminta. Kehitysvammahuoltoon kuuluu myös muualta ostettavaa kehitysvammaisten päivä- ja työtoimintaa, asumispalveluita sekä perhehoitoa.

4.5.3. Toiminnan tavoitteet:

Jokaiselle kehitysvammahuollon piirissä olevalle kuntalaiselle tehdään palvelusuunnitelma ja erityishuoltosuunnitelma.

Kehitysvammaisten päivätoiminta on vakiintunut kunnan toiminnaksi ja sitä kehitetään edelleen.

Valtuuston hyväksymää strategiaa tukevat sitovat tavoitteet:

Tavoite:	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Kehitysvammaisten henkilöiden arjen tukeminen	1. Asiakkaille tehdyt suunnitelmat	1. Jokaiselle kehitysvammaiselle tehdään palvelusuunnitelma ja erityishuoltosuunnitelma sekä ollaan läsnä HOJKseissa
	2. Kehitysvammaisten päivätoiminnan käyntimäärien seuranta, (tavoite noin 1000 käyntiä/vuosi)	Kehitysvammaisten päivätoiminnan järjestäminen

4.5.4. Määrärahat

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	10 963	7 200	6 000	-1 200	16,7
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	212 624	229 394	258 557	29 163	12,7
Toimintakate	-201 662	-222 194	-252 557	-30 363	13,7

4.6. Tehtäväalue: Muut vanhusten ja vammaisten palvelut

Tehtäväalueen tarkoitus:

Tehtäväalueen vastuhenkilö: Anu Pihl

4.6.1. Toiminnan kuvaus:

Muut vanhusten ja vammaisten palvelut sisältävät omaishoidontuen, sotaveteraanien ja sotainvalidien palvelut, vammaispalvelulain mukaiset palvelut sekä sosiaalihuoltolain mukaiset (kuljetus) palvelut. Vammaispalveluilla edistetään vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia tasavertaisena yhteiskunnan jäsenenä sekä ehkäistään ja poistetaan vammaisuuden aiheuttamia haittoja omaisten ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Omaishoidontukea myöntämällä turvataan mahdollisuus asua omassa kodissaan. Omaishoidon tueksi järjestetään kotihoitoa sekä lomapaikkoja palvelutalolta. Omaishoitajien tukiryhmä kokoontuu kuukausittain. Kuljetuspalveluja voidaan myöntää vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain mukaan. Sotaveteraanit ja sotainvalidit Sotaveteraaneille myönnetään kuntoutusjaksoja lääkärin arvion pohjalta. Jalkahoitoa tullaan edelleen jatkamaan säännöllisenä tukimuotona. Muita toimintakykyä ja hyvinvointia tukevia palveluja ovat muun muassa siivouspalvelu, kotihoito, ateriapalvelu ja kuljetuspalvelu. Sotainvalidille, jonka haitta-aste on vähintään 20 %, kunta järjestää valtiokonttorin kustannuksella hänen tarvitsemansa kotona selviytymistä edistävät palvelut, kuten siivous-, ruoka- ja kuljetuspalvelut. Vammaispalvelulain mukaisia tukipalveluja ovat muun muassa kuljetuspalvelut, päivätoiminta, asuntojen korjaus, apuvälineet sekä henkilökohtaisen avustajan palvelut.

4.6.2. Toiminnan tavoitteet:

Omaishoitajien jaksamisen tukemiseen tullaan panostamaan jatkossa entistä enemmän. Vanhus- ja vammaisneuvosto on yhdistetty vuoden 2013 aikana, ja se tulee jatkamaan edelleen aktiivista toimintaansa. Sotaveteraaneille ja sotainvalideille varataan määrärahaa edellisvuosien mukaisesti. Muista vanhusten ja vammaisten palveluista päätettäessä lähtökohtana on yhdenvertaisuus.

Valtuuston hyväksymää strategiaa tukevat sitovat tavoitteet:

Tavoite:	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Perhehoidon ja omaishoidon vahvistaminen	Mittari/mittarit: 1. Omaishoitajien jaksamisen seuraaminen säännöllisillä keskusteluilla 2. Kotihoidon käyttömäärät 3. Osallistuminen hankkeen tilaisuuksiin	Toimenpide/toimenpiteet: 1. Omaishoitajien tukeminen 2. Kotihoidon käyttäminen 3. Kehitytään kimpassa -hanke

4.6.3. Määrärahat

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	12 457	7 000	7 000	0	0
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	251 221	311 686	345 565	33 879	13,8
Toimintakate	-238 764	-304 686	-338 565	-33 879	11,1

4.7. Tehtäväalue: Päihdehuolto

4.7.1. Tehtäväalueen tarkoitus:

Ennaltaehkäistä ja hoitaa päihteistä aiheutuvia haittoja.

Tehtäväalueen vastuhenkilö: Anu Pihl

4.7.2. Toiminnan kuvaus:

Päihdehuolto sisältää avohoidon, laitoshoidon sekä ennaltaehkäisevän päihdetyön. Avohoidon tuottaa Toivakan kunnalle Keski-Suomen Seututerveyskeskus, ennaltaehkäisevää päihdetyötä tehdään osana perusturvan asiakastyötä ja laitoshoidon järjestetään asiakkaan tarpeen mukaan ostopalveluna.

4.7.3. Toiminnan tavoitteet:

Toiminnan tavoitteina on kehittää päihdetyön osaamista omana toimintana sekä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Valtuuston hyväksymää strategiaa tukevat sitovat tavoitteet:

Tavoite:	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Kunnan tarjoaman päihdetyön kehittäminen	1. Varhaisen vaiheen päihdeasiakkaiden määrä 2. Psykiatrisen sairaanhoitajan asiakasmäärä 3. Koulutuspäivät	1. Henkilöstön osaamisen vahvistaminen sekä toimintamallin luominen päihdetyöhön

4.7.4. Määrärahat

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	0	0	0	0	0
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	1 837	14 649	14 300	-349	2,4
Toimintakate	-1 837	-14 649	-14 300	349	2,4

4.8. Tehtäväalue: Terveysthuolto

4.8.1. Tehtäväalueen tarkoitus:

Järjestää ja varmistaa toivakkalaisille laadukkaat terveysthuollot.

Tehtäväalueen vastuhenkilö: Anu Pihl

4.8.2. Toiminnan kuvaus:

Keski-Suomen seututerveyskeskus tuottaa Toivakan kunnan perusterveydenhuollon palvelut. Terveysthuollonkeskuksessa on perusterveydenhuollon hoitaja-, lääkäri-, laboratorio-, neuvola-, hammashoito-, fysioterapeutti- ja psykologipalveluja.

Erikoissairaanhoidon palvelut tuottaa Keski-Suomen sairaanhoitopiiri.

Ympäristöterveydenhuollon tuottaa Jyväskylän kaupunki.

4.8.3. Toiminnan tavoitteet:

Vuonna 2017 toiminnan tavoitteena on etsiä entistä enemmän yhdessä integroituja ratkaisuja asukkaiden arjessa pärjäämisen tueksi.

Valtuuston hyväksymää strategiaa tukevat sitovat tavoitteet:

Tavoite:	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Erikoissairaanhoidon läheteiden väheneminen	1.viranomaisyhteistyön määrä 2. kokemusasiantuntijan vastaanotto	1. Sosiaalihuollon yhteistyön vahvistaminen avoterveydenhuollon kanssa

4.8.4. Määrärahat

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	0	0	0	0	0
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	4 459 616	4 201 765	4 399 934	198 169	4,7
Toimintakate	-4 459 616	-4 201 765	-4 399 934	-198 169	4,7

4.9. Tehtäväalue: Muu sosiaali- ja terveystoimi

4.9.1. Tehtäväalueen tarkoitus:

Muun sosiaali- ja terveydenhuollon avulla edistetään kuntalaisten hyvinvointia, vähennetään eriarvoisuutta sekä vahvistetaan yhteiskunnallista osallisuutta.

Tehtäväalueen vastuhenkilö: Anu Pihl

4.9.2. Toiminnan kuvaus:

Toivakan kunnassa tehtävä muu sosiaali- ja terveystoimi sisältää aikuissosiaalityössä tehtävää työtä, etsivää nuorisotyötä sekä työllisyyden hoitoa.

Aikuissosiaalityön tavoitteena on vahvistaa täysi-ikäisten kuntalaisten toimintakykyä ja elämänlaatua. Aikuissosiaalityössä etsitään yhdessä asiakkaan kanssa keinoja arjessa pärjäämiseen esimerkiksi yhteistyöverkostoja aktivoimalla sekä tukemalla eri tavoin itsenäistä selviytymistä.

Rakenteellinen sosiaalityö

Työllisyydenhoidon tavoitteena on kuntalaisten työllistymisen edistäminen. Työllisyyden hoitoon kuuluu vahva yhteys elinkeinoelämään ja alueen yrittäjiin sekä kolmannen sektorin toimijoihin työllisyyden hoitoon liittyvissä asioissa.

Kunnan lakisääteisiä työllisyydenhoidon tehtäviä ovat monialaisen yhteispalvelun toiminta, ikääntyneiden työllistämismenot, kuntouttava työtoiminta sekä työttömien terveyden edistämien.

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka tavoitteena on olla läsnä nuorten keskuudessa ja tarjota luottamuksellinen sekä turvallinen aikuiskontakti. Etsivän työn tarkoituksena on ohjata alle 29-vuotiaita nuoria heidän tarvitsemansa tuen piiriin.

Etsivä nuorisotyö tarjoaa ohjausta ja apua arkeen. Nuorelle etsivä työ on vapaaehtoista, luottamuksellista ja maksutonta. Nuorisolaki velvoittaa toisen asteen oppilaitoksia ja puolustusvoimia luovuttamaan nuoren yhteystiedot etsivälle nuorisotyöntekijälle.

4.9.3. Toiminnan tavoitteet:

Tavoitteena on vahvistaa eri-ikäisten kuntalaisten toimintakykyä ja elämänlaatua sekä tukea eri tavoin itsenäistä selviytymistä. Vuonna 2017 Näiden toimintojen kehittäminen ja uusien toimintamuotojen löytäminen on keskeinen tavoite.

Valtuuston hyväksymää strategiaa tukevat sitovat tavoitteet:

Tavoite:	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Työllisyyden hoidon roolin selkeyttäminen ja kehittäminen	1.Pitkäaikaistyöttömien määrän 2.Työmarkkinatuen kuntaosuus 3.Neljä kuty-ryhmää vuodessa 4 etsivä nuorisotyöntekijän asiakasmäärä 6. Tavataan kaikki vähintään 300-päivää työttömänä olleet henkilöt ja tarjotaan mahdollisuus kuntouttavaan työtoimintaan	1. Työttömien työllistäminen 2. Monialaisen yhteispalvelun kehittäminen 3. Kuntouttavan työtoiminnan määrän lisääminen kunnassa 5. Tavoitetaan Toivakan nuoret etsivän nuorisotyön avulla

4.9.4. Määrärahat

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	60 386	82 800	5 000	-77 800	94,0
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	296 920	340 600	239 600	-101 000	27,7
Toimintakate	-236 534	-257 800	-234 600	23 200	9,0

5. Sivistystoimenlautakunta

5.1. Tehtäväalue: Sivistystoimen hallinto

5.1.1. Tehtäväalueen tarkoitus:

Sivistystoimen tehtävänä on muodostaa koulu-, päivähoito-, kirjasto-, kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen palveluista kokonaisuus, joka tehokkaasti ja taloudellisesti edistää kuntalaisten koulutustarpeita, päivähoiton sekä henkisen ja ruumiillisen kehittämisen tarpeita.

Tehtäväalueen vastuhenkilö: rehtori / sivistystoimenjohtaja Juhani Holopainen

5.1.2. Toiminnan kuvaus:

Sivistystoimenlautakunta päättää vastualueellaan toiminnassa noudatettavista perusteista ja yleisistä ohjeista, toimialansa kehittämissuunnasta, painopistealueista ja toimintasuunnitelmasta sekä valmistelee ja tekee esityksiä sivistystoimen hoitamiseen tarvittavista määrärahoista. Lautakunta kokoontuu pääsääntöisesti kerran kuukaudessa, paitsi kesä- ja heinäkuussa tarvittaessa. Koulukeskuksen rehtori hoitaa oman toimensa ohella sivistystoimenjohtajan tehtävät (10 %) ja koulusihteerin työajasta kuluu noin 35 % sivistystoimen hallinnossa ja 40 % perusopetuksessa työskentelyyn sekä 25 % keskushallinnossa työskentelyyn.

5.1.3. Toiminnan tavoitteet:

Sivistystoimen hallinnon ja sivistystoimenlautakunnan toiminnan tavoitteena on tukea, kehittää ja ylläpitää kunnan päivähoito-, opetus-, kirjasto-, kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluja sekä tuottaa vastualueensa toimialoilla mahdollisimman laadukkaita palveluja taloudelliset resurssit huomioiden.

Valtuuston hyväksymää strategiaa tukevat sitovat tavoitteet:

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Sivistystoimen viranhaltijoiden yhteistyön kehittäminen	Tapaamisten määrä	Viranhaltijatapaamiset

5.1.4. Määrärahat

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	0	0	0	0	0
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	39 813	55 168	60 698	5 530	10,0
Toimintakate	-39 813	-55 168	-60 698	-5 530	10,0

5.2. Tehtäväalue: Perusopetus

5.2.1. Tehtäväalueen tarkoitus:

Perusopetuksessa tarjotaan oppilaille annettujen tuntikehysten puitteissa laadukasta opetusta siten, että oppilaat saavuttavat opetussuunnitelmaan perustuvat perusopetukselle asetetut tavoitteet.

Tehtäväalueen vastuhenkilö: rehtori Juhani Holopainen

5.2.2. Toiminnan kuvaus:

Toivakassa toimii kaksi perusopetusta antavaa koulua, Kankaisten koulu ja Toivakan koulukeskus. Kankaisten koulu on luokat 0-6 käsittävä koulu ja Toivakan koulukeskus luokat 0-9 käsittävä yhtenäiskoulu. Syksystä 2016 alkaen koulukeskuksen esiopetus on järjestetty uuden laajennusosan tiloissa. Toiminnallisesti uudesta laajennusosasta on muodostettu ns. alueopetusyksikkö. Kunnassa erityisopetusta antavat kolme laaja-alaista erityisopettajaa sekä erityisluokan opettaja YPR-ryhmässä. Mikäli oman kunnan erityisopetuspalvelut eivät riitä, järjestetään erityistä tukea tarvitsevien opetus pääsääntöisesti Jyväskylässä sijaitsevassa valtion erityiskoulussa.

Perusopetuksen oppilasmäärä lisääntyy ennusteiden mukaan koko suunnitelmakauden. Syksyllä 2017 oppilasmäärä Kankaisilla on esioppilaat mukaan lukien 50 oppilasta. Koulukeskuksessa esioppilaat mukaan lukien on 314 oppilasta. Opetusryhmien määrä lisääntyy ja Toivakan koulukeskus on lv. 2017-18 ennusteen mukaan kahta ikäluokkaa lukuun ottamatta kaksisarjainen koulu. Oppilasennusteen mukainen oppilasmäärä lv. 2018-19 on Kankaisilla esioppilaat mukaan lukien 51 oppilasta, ja koulukeskuksessa esioppilaat mukaan lukien 313 oppilasta. Kankainen-Ruuhimäki alueelle suunnitellaan koulu-päiväkoti hanketta. Oppilasmäärän kasvusta johtuen koulujen tuntikehystä joudutaan lisäämään. Koulukeskuksen päärakennuksessa työntekijöiden työergonomian ja työskentelyolosuhteiden parantamiseksi joudutaan uusimaan kalustoa. Uudet perusopetuksen opetussuunnitelmat on otettu käyttöön elokuussa 2016 luokilla 1-6. Opetussuunnitelmien käyttöönottoa jatketaan asteittain siten, että lv. 2017-18 uudet opetussuunnitelmat otetaan käyttöön 7. vuosiluokalla. Uudistuneiden opetussuunnitelman perusteiden myötä opetuksessa tulee huomioida koulujen suunnittelemalla tavalla TVT-taitojen kehittäminen. Tämä edellyttää taloudellisten resurssien varaamista laitteiden hankintaan, TVT-taitojen koulutukseen ja uudistuvien opetussuunnitelmien koulutukseen.

5.2.3. Toiminnan tavoitteet:

Laadukkaalla perusopetuksella oppilaat saavuttavat jatko-opintokelpoisuuden ja oppilaille luodaan edellytykset jatko-opintopaikkoihin.

Valtuuston hyväksymää strategiaa tukevat sitovat tavoitteet:

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Formatiivisen arvioinnin käyttöönotto vaiheittain vuosiluokilla 1-7	Arviointikriteerit	Arvioinnin dokumentointi

5.2.4. Määrärahat

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	231 223	293 750	365 863	72 113	24,5
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	2 789 119	3 014 427	3 056 743	42 316	1,4
Toimintakate	-2 557 897	-2 720 677	-2 690 880	29 797	1,1

5.3. Tehtäväalue: Esiopetus

5.3.1. Tehtäväalueen tarkoitus:

Toivakassa toimii perusopetuksen lainsäädännön mukainen erillinen esiluokka. Perusopetuslain (26 a §) mukaan lasten on oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna osallistuttava vuoden kestäväksi esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan. Esiopetuksesta vastaavat kunnat, joiden on osoitettava esiopetuspaikka jokaiselle lapselle. Esiopetusta voivat järjestää myös siihen luvan saaneet yksityiset organisaatiot. Esiopetus toteutetaan Opetushallituksen hyväksymän normin, Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet ja sen mukaan laaditun paikallisen opetussuunnitelman mukaisesti.

Tehtäväalueen vastuhenkilö: vs. apulaisjohtaja Marita Hintsa-Sillgren

5.3.2. Toiminnan kuvaus:

Toivakassa esiopetusta järjestetään Toivakan koulukeskuksessa, Kankaisten koululla sekä yksityisessä Päiväkotiki Kompassissa. Kirkonkylällä esioppilaat käyvät esikoulua yhtenä esiopetusryhmänä Toivakan koulukeskuksen C-rakennuksessa maanantaista torstaihin, kuten myös esioppilaat yksityisessä Päiväkotiki Kompassissa. Kankaisten koululla esiopetus järjestetään yhdessä 6.luokan kanssa tiistaista torstaihin, perjantaisin esikoulun opettaja opettaa esioppilaita omana opetusryhmänään. Esiopetus on maksutonta ja lukuvuosi on sama kuin peruskoululaisilla.

Koulukeskuksen esiopetus toteutetaan keväällä 2017 yhden opettajan ja kahden koulunkäyntiavustajan (50 %) voimin ryhmäkoon ollessa 25 lasta. Esiopetusryhmän avustajat tekevät lukuvuoden aikana puolet työajastaan esiopetusryhmässä ja puolet päivähoitossa. Esiopetusikäisten lasten iltapäivähoito järjestetään koulukeskuksen esiopetustiloissa. Syksyllä 2017 esioppilaiden määrä on ennusteen mukaan 38 lasta. Tällöin suunnitelmassa on järjestää koulukeskuksessa esiopetusta yhdessä 25 oppilaan ryhmässä yhden opettajan ja kahden koulunkäyntiavustajan (50 %) voimin. 13 lapsen esiopetus järjestetään ostopalveluna yksityisessä Päiväkotiki Kompassissa. Kankaisten koululla on 8 esioppilasta keväällä 2017 ja ennusteen mukaan 8 esioppilasta syksyllä 2017.

Ennusteen mukaan kirkonkylällä on 26 esioppilasta syksyllä 2018 ja syksyllä 2019 esioppilaita on 25. Kankaisilla on 8 esioppilasta syksyllä 2018 ja ennusteen mukaan syksyllä 2019 on 8 esioppilasta. Opetusministeriön suosituskoko esiopetusryhmälle on max. 20 lasta. Esiopetuksen henkilöstöresurssit ja tuntikehykset sopeutetaan muuttuviin oppilasmääriin.

5.3.3. Toiminnan tavoitteet:

Koulukeskuksen uudessa C-rakennuksessa kehitetään ja toteutetaan edelleen uuden opetussuunnitelman mukaisia nivelvaiheen pedagogisia yhteistyömuotoja esikoulun, 1.-2.luokkien sekä Päiväkotiki Kompassin esioppilaiden kanssa. Toiminnassa hyödynnetään uuden koulurakennuksen ja piha-alueen toimintamahdollisuudet mm. integroinnin ja pajatoiminnan avulla uudistuneen opetussuunnitelman hengessä. Kankaisten koulun esiopetus hyödyntää myös toimintaympäristön tarjoamia yhteistyömahdollisuuksia esioppilaiden ja alaluokan oppilaiden uuden opetussuunnitelman hengen mukaisessa oppimisessa.

Valtuuston hyväksymää strategiaa tukevat sitovat tavoitteet:

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Nivelvaiheen pedagogisen yhteistyön kehittäminen	Kysely opettajille yhteistyön laajuudesta ja laadusta	Monialaiset oppimiskokonaisuudet, pajatoiminta ja tapahtumat opetuksessa

5.3.4. Määrärahat

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	4 074	19 000	12 250	-6 750	35,5
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	214 670	249 052	335 616	86 564	34,8
Toimintakate	-210 596	-230 052	-323 366	-93 314	40,6

5.4. Tehtäväalue: Yleissivistävä koulutus

5.4.1. Tehtäväalueen tarkoitus:

Puulan seutuopiston tavoitteena on tarjota monipuolista opetusta eri-ikäisille kuntalaisille kannustaen heitä elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen. Palveluiden tavoitteena on kuntalaisten fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin edistäminen tarjoamalla monipuolisia opiskelu- ja harrastusmahdollisuuksia.

Tehtäväalueen vastuhenkilö: Rehtori Sari-Maarit Peltola

5.4.2. Toiminnan kuvaus:

Puulan seutuopiston tehtävänä on toteuttaa vapaasta sivistystyöstä annetun lain mukaista koulutustehtävää ja vastata alueellisiin ja paikallisiin sivistystarpeisiin. Puulan seutuopisto järjestää koulutusta, joka painottuu taide- ja taitoaineisiin, terveyttä edistäviin aineisiin sekä tietoyhteiskunnan kansalaisvalmiuksia kehittäviin ja aktiivista kansalaisuutta tukeviin aineisiin. Puulan seutuopistossa järjestetään taiteen perusopetuksen yleisen opetussuunnitelman mukaista tavoitteellista opiskelua taidekoulussa ja musiikkikoulussa.

Kuntien lukuvuodelle 2016-2017 vahvistama opetustuntimäärä on yhteensä 10700 opetustuntia (Joutsassa 3600 tuntia, Kangasniemellä 5100 tuntia ja Toivakassa 2000 tuntia). Tuntimäärään sisältyvät taiteen perusopetuksen opetustunnit musiikkikoulussa ja taidekoulussa.

5.4.3. Toiminnan tavoitteet:

Monipuolisen opetustarjonnan järjestäminen eri-ikäisille kuntalaisille. Opetuksen kokonaislaajuus Toivakassa on 2000 opetustuntia.

Valtuuston hyväksymää strategiaa tukevat sitovat tavoitteet:

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Kansalaisopiston opetustunnit	opetustuntien määrä	1550
Taiteen perusopetuksen (taidekoulu ja musiikkikoulu) opetustunnit	opetustuntien määrä	450
		yhteensä 2000 opetustuntia

5.4.4. Määrärahat

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	0	0	0	0	0
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	104 517	125 570	125 902	332	0,3
Toimintakate	-104 517	-125 570	-125 902	-332	0,3

5.5. Tehtäväalue: Kulttuuritoimi

5.5.1. Tehtäväalueen tarkoitus: Kirjaston tehtävänä on tarjota ajantasaista, uudistuvaa ja asiakkaiden tiedon tarpeita vastaavaa kirjasto- ja tietopalvelua. Kirjasto järjestää kirjastonkäytön opetusta koululaisryhmille sekä tarvittaessa muillekin ryhmille. Kulttuuritoimi järjestää kulttuuritilaisuuksia resurssiensa puitteissa. Lisäksi kulttuuritoimi on verkostoitunut lastenkulttuurin alueella Kulttuuriaitan kanssa.

Tehtäväalueen vastuhenkilö: Ma. kirjastonjohtaja Katariina Siironen

5.5.2. Toiminnan kuvaus: Kirjasto tarjoaa kuntalaisille tietopalvelua ja tukee kuntalaisten kulttuuri- ja kirjallisuusharrastusta. Kirjasto toimii osana Keski-kirjastot -kirjastoverkkoa ja kehittää toimintojaan yhdessä muiden keski-suomalaisien kirjastojen kanssa. Omatoimikirjasto on ollut käytössä jo yli vuoden ja se on mahdollistanut laajat aukioloajat. Omatoimiasiointia tukevat myös varausten omatoiminouto ja kirjaston maksujen verkkomaksaminen. Kulttuuritoimessa painopiste on jo vakiintuneessa hyvässä yhteistyössä Kulttuuriaitan kanssa ja sen kautta järjestetyissä tapahtumissa lapsille ja nuorille. Kirjastolla järjestetään mm. näyttelyitä, taidetyöpajoja ja elokuvaesityksiä.

5.5.3. Toiminnan tavoitteet: Kirjaston kokoelmaa ja palveluita ajantasaistetaan. Kokoelmaa käydään läpi ja uuden aineiston hankinnassa mietitään lainauksen painopisteitä ja asiakkaiden tarpeita. Tavoitteena on paitsi nykyisiä asiakkaita hyvin palveleva kokoelma, myös uusien asiakasryhmien houkutteleminen kirjastoon. Aineistomäärärahoja lisätään sellaisiin aineistoihin, joita ei vielä ole Toivakan kirjastoon hankittu, kuten esimerkiksi lainattavat pelit.

Toivakan kunnan strategiassa todetaan, että kunnan päämääränä on ”kannustaa kuntalaisia ja kesäasukkaita tulemaan mukaan kehittämään kunnan palveluita”. Kirjastoammattilaiset tekevät lopulliset hankintapäätökset, mutta kuntalaisten toiveiden tulisi myös heijastua kokoelman valintaan. Kirjasto pyrkiikin osallistamaan asiakkaita kokoelman valintaan tarjoamalla mahdollisuuden tutustua kustantajien uutuusluetteloihin ja tehdä hankintaehdotuksia niiden pohjalta.

Kirjastotoimessa jatketaan nykyisillä henkilöstöjärjestelyillä vuoden loppuun. Uuden kirjastolain on määrä tulla voimaan 1.1.2017. Suunnitelmavuosina pyritään uuden kirjastolain mukaiseen henkilökuntarakenteeseen ja -määrään.

Valtuuston hyväksymää strategiaa tukevat sitovat tavoitteet:

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Kuntalaisia paremmin palveleva kokoelma	Hankintaehdotusten määrä Hankintaehdotusten toteutuminen	Kuntalaisten osallistaminen kirjaston kokoelman valintaan Hankintaehdotusten kerääminen

5.5.4. Määrärahat

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	3 218	1 000	950	50	5,0
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	184 232	197 333	191 447	-5 886	3,0
Toimintakate	-181 014	-196 333	-190 497	5 836	3,0

5.6. Tehtäväalue: Vapaa-aikatoimi

5.6.1. Tehtäväalueen tarkoitus: Liikuntapalvelujen keskeisenä tehtävänä on edistää kuntalaisten monipuolisia liikuntaharrastuksia ja aktiivisuutta sekä huolehtia liikunta- ja ulkoilupaikkojen käyttökunnosta. Nuorisotoimen tehtävänä on tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää aktiivista kansalaisuutta sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinolosuhteita nuorisotyön menetelmin. Lasten aamu- ja iltapäivätoiminnan keskeisenä tehtävänä on tarjota lapsille turvallinen ympäristö ennen ja jälkeen koulupäivän.

Tehtäväalueen vastuhenkilö: Satu Paalanen

5.6.2. Toiminnan kuvaus: Vapaa-aikatoimi tarjoaa kuntalaisille vapaa-ajantoimintaa läpi vuoden yhdessä eri järjestöjen kanssa, luo edellytyksiä harrastamiselle ja aktiiviselle vapaa-ajalle. Tarkoituksensa toteuttamiseksi vapaa-aikatoimi tarjoaa vuokralle tiloja ja välineitä sekä järjestää erilaisia tapahtumia yhdessä eri järjestöjen kanssa. Asiakaskuntaan kuuluvat kaikki kuntalaiset kaikista ikäryhmistä.

5.6.3. Toiminnan tavoitteet: Kehitetään edelleen tulosalueen sisäistä sekä hallintokuntien välistä yhteistyötä. Yhdistysten ja seurojen kanssa tehtävään yhteistyöhön panostetaan edelleen ja lisätään kuntalaisten mahdollisuutta osallistua vapaa-ajan palveluiden kehittämiseen. Perustetaan NUVA, nuorisovaltuusto aktiiviseksi toimijaksi.

Valtuuston hyväksymät kuntastrategiaa tukevat sitovat tavoitteet:

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Liikuntapalvelut tukevat ja lisäävät kuntalaisten hyvinvointia	Järjestetty toiminta	Ohjattua liikuntaa ikäihmisille
	Tilat, ohjaajaresurssit	Urheiluseurojen toiminnan tukeminen
Nuorisopalvelut tukevat ja lisäävät lasten ja nuorten hyvinvointia	Järjestetty toiminta	lasten ja nuorten toiveesta järjestetään lapsille ja nuorille suunnattua toimintaa

5.6.4. Määrärahat

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	19 999	17 300	19 500	2 200	12,7
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	242 465	310 389	331 774	21 385	6,9
Toimintakate	-222 466	-293 089	-312 274	-19 185	6,5

5.7. Tehtäväalue: Varhaiskasvatus

5.7.1. Tehtäväalueen tarkoitus: Varhaiskasvatuksen järjestäminen ja toteuttaminen

Tehtäväalueen vastuhenkilö: Päivähoidon johtaja, Neija Lepistö

5.7.2. Toiminnan kuvaus: Varhaiskasvatuslain mukaan kaikilla alle kouluikäisillä lapsilla on subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen 20h viikossa ja kunnalla on velvollisuus järjestää varhaiskasvatuspaikka sitä tarvitsevalle työllistymisen tai opiskelun vuoksi kahden viikon kuluessa hakemuksen jättämisestä. Lasten varhaiskasvatus sisältää kunnallisen varhaiskasvatuksen, kunnan kustantaman Kelan maksaman lasten kotihoidon tuen ja yksityisen hoidon tuen sekä yksityisen hoidon palvelusetelin. Kunnallista varhaiskasvatusta toteutetaan päiväkodeissa (PK Touhuvakka ja Ruuhiryhmä), koulukeskuksen esiopetustiloissa ja perhepäivähoitona hoitajan kotona tapahtuvassa perhepäivähoitossa sekä seudullisesti Jyvässeudun päivähoitoverkostokuntien ja tarvittaessa muidenkin lähikuntien palveluissa. Varhaiskasvatuksen toteutuksen pohjana on vanhempien kanssa yhteistyössä laadittu lapsikohtainen varhaiskasvatussuunnitelma kaikissa hoitomuodoissa.

5.7.3. Toiminnan tavoitteet: Tärkeimpänä tavoitteena vuodelle 2017 on kunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen uusien valtakunnallisten varhaiskasvatuksen perusteiden pohjalta yhteistyössä asiakkaiden ja yhteistyötahojen kanssa. Uudet varhaiskasvatuksen perusteet tulevat voimaan 1.8.2017. Suunnitelmaa työstävä työryhmä joutuu työskentelemään työajan ulkopuolella, joka on huomioitava henkilöstösuunnittelussa ja resursseissa.

Syntyvyys kunnassa on ollut laskusuhdanteessa, mikä näkyy tulevina vuosina hoitolasten määrän vähenemisenä. Maaliskuussa 2016 lapsia oli kaikkiaan sijoitettuna eri hoitopaikkoihin yhteensä 140 lasta, kun taas marraskuussa 2016 heitä oli 130 lasta. Alle kouluikäisistä lapsista hoidossa on noin 65%. Ensi syksynä hoidossa on arviolta 120 lasta, suunnitelmavuoden 2018 syksyllä n. 110 lasta ja edelleen syksyllä 2019 lapsia saattaa olla enää vajaa 100. Ruuhimäki-Kankaisten alueen koulu/päiväkotii, yksityinen PK Kompassi ja PK Touhuvakka sekä perhepäivähoito paikkoineen tulevat näillä näkymin riittämään tulevaan hoidon tarpeeseen. Täten rakenneuudistussuunnitelman mukaisista Touhuvakan muutostyöstä toteutetaan vain pakollinen.

Suunnitteluvuosina 2018 – 19 seuraamme hallituksen kärkihankkeiden (mm. LAPE) ja sote –uudistusten mahdollisia vaikutuksia varhaiskasvatukseen.

Valtuuston hyväksymää strategiaa tukevat sitovat tavoitteet:

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen	Työryhmän kokoontumiskerrat ja sen käyttämä työaika Koulutusten määrä	Työryhmän perustaminen, resurssien varaaminen, henkilöstön osallistuminen mahdollisiin koulutuksiin, sekä vanhempien että lasten osallistaminen, yhteistyö PK Kompassin kanssa ja muiden yhteistyötahojen kanssa

5.7.4. Määrärahat

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	190 425	178 400	139 000	-39 400	22,1
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	1 404 748	1 598 503	1 333 084	-265 419	16,6
Toimintakate	-1 214 324	-1 420 103	-1 194 084	226 019	15,9

6. Tekninen lautakunta

6.1. Tehtäväalue: Tekninen hallinto

6.1.1. Tehtäväalueen tarkoitus: Vastata sujuvasta päätöksenteosta lautakunta- ja virkamiestasolla kunnan strategioiden, hallintosäännön ja valtakunnallisten määräysten mukaan, huolehtia teknisen toimen toiminnan, talouden ja organisaation kehittämisestä sekä seurata toiminnan toteutuksia ja tuloksia. Hallinnon tehtävänä on myös huolehtia yhteyksistä ja yhteistyöstä muiden hallinnonalojen ja yhteistyötahojen kanssa. Tekniseen hallintoon sisältyy keskeisten toimialojen toimisto- ja hallintotehtävät sekä kunnan rakennushankkeiden yleissuunnittelu ja valvonta.

Tehtäväalueen vastuuhenkilö: vt. tekninen johtaja Jukka Paalanen

6.1.2. Valtuuston hyväksymää strategiaa tukevat sitovat tavoitteet:

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Hallinnon ja päätöksenteon sujuvuus	Käsittelyyn kulunut aika Täytäntöönpanon ajantasaisuus	Käsittelyssä ei ole kuntalaisten asioita, jotka ovat tulleet vireille yli 3 kk aikaisemmin

Muut tavoitteet:

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Hallinnon asiakaspalvelu on sujuvaa	Käsittelyyn kulunut aika	Lautakuntakäsittely < 6 viikkoa vireilletulosta, ympäristö- ja maa-ainesluvut < 3 kk vireilletulosta. Sisäiset tehtävät viikon kuluessa.
Kunnan hankkeet toteutuvat asianmukaisesti ja ajallaan	Hankesuunnitelman aikataulu	Hankkeiden toteutuminen suunnitellussa aikataulussa
Palvelujen laatua arvioidaan suunnitelmallisesti	Saatu asiakaspalautte	Nopea reagointi ilmi tullessiin epäkohtiin

6.1.3 Määrärahat

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	3 815	0	0	0	0
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	77 860	67 443	125 861	58 418	86,6
Toimintakate	-74 045	-67 443	-125 861	-58 418	86,6

6.2 Tehtäväalue: Yhdyskuntasuunnittelu

6.2.1. Tehtäväalueen tarkoitus: Huolehtia ja ohjata kunnan kaavoitusta ja kaavaprosesseja, kehittää kunnan kaavoitustoimea sekä avustaa kunnan viranomaisia ja kuntalaisia kaavoitus- ja rakennusasioissa.

Tehtäväalueen vastuhenkilö: vt. tekninen johtaja Jukka Paalanen

6.2.2. Toiminnan kuvaus: Maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää, että taajama-asutusta ja muuta sellaista aluetta varten, jonka rakentamisen ja muun maankäytön yksityiskohtainen järjestäminen on tarpeellista, on kunnan toimesta, sitä mukaan kuin kehitys vaatii, laadittava asemakaava. Kunnan tulee myös ylläpitää ajantasakaavoja sekä ryhtyä toimenpiteisiin vanhentuneiden asemakaavojen uudistamiseksi. Kunnan tulee huolehtia lain mukaisesti myös tarpeellisesta yleiskaavan laatimisesta ja sen pitämisestä ajan tasalla. Ulkopuolista konsulttia tarvitaan suunnittelutehtävissä ja erilaisten selvitysten laadinnassa (esim. luontoselvitykset, tiesuunnitelmat).

Kaavoitukseen liittyvät toimet edellyttävät entistä parempaa luonnon, ympäristön, maiseman, kuntalaisten, eri viranomaisten ja ympäristövaikutusten huomioonottamista.

6.2.3. Toiminnan tavoitteet:

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Kaavat ovat ajantasaisia ja laadukkaita.	Kaavaprosessien hallinta	Kirkonkylän palvelutaloalueen asemakaava etenee suunnitelman mukaisesti hyväksyntävaiheeseen.
Taloudellinen ja tehokas yhdyskuntarakenne	Kaavoituskatsauksen mukaisten kaavahankkeiden toteuttaminen	Hyväksytyt ja vireillä olevat kaavat

Valtuuston hyväksymää strategiaa tukevat sitovat tavoitteet:

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Kunnan kaavoituksen nykytilanne ja tavoitteet alueiden käytön ja rakentamisen ohjaamisessa ovat selvillä.	Kaavoituskatsaus ja kaavoitusohjelma	Kaavoituskatsaus laaditaan vuosittain. Kaavoitusohjelmaa tarkistetaan valtuustokausittain.
Kaavahankkeet etenevät asianmukaisesti ja aikataulussa.	Kaavaprosessien hallinta	Työohjelman mukainen (päivitetään 3-4 krt vuodessa).

6.2.4. Määrärahat

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	0	5 000	0	-5 000	100
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	180 919	122 705	95 957	-26 748	21,8
Toimintakate	-180 919	-117 705	-95 957	21 748	18,5

6.3 Tehtäväalue: Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu

6.3.1. Tehtäväalueen tarkoitus: Toiminta-ajatuksena ja tavoitteena on myöntää lupia ja valvoa lakien ja asetusten puitteissa kunnan alueella tapahtuvaa rakentamista, maa-aineksen ottamista ja ympäristöluvan varaista toimintaa. Palvelujen tuottamisessa kiinnitetään huomiota avoimeen ja vuorovaikutteiseen suunnitteluprosessiin sekä asiakaslähtöiseen toimintatapaan.

Tehtäväalueen vastuuhenkilö: vt. tekninen johtaja – vs. rakennustarkastaja-ympäristösihteeri Jukka Paalanen

6.3.2. Toiminnan kuvaus:

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvontaviranomainen valvoo kaavojen noudattamista, huolehtii rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelemisestä sekä osaltaan valvoo rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapitoa ja hoitoa lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Rakennusvalvonnan tehtäviin kuuluu rakennuslupien sekä rakentamiseen liittyvien lupien, ilmoitusten ja lausuntojen valmistelu ja päätöksenteko, rakentamisaikaiset tarkastus-, valvonta- ja seurantatehtävät, rakentamisen ja kiinteistöjen tietopalvelut, maa-aineslupien valmistelut ja oton valvonta, kunnan rakennusmääräysten ja –ohjeiden sekä kaavoituksen ohjaus- ja valmistelutehtävät.

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojeluviranomainen valvoo ja edistää ympäristönsuojelua kunnan alueella siten kuin ympäristönsuojeluun, luonnonsuojeluun, vesiensuojeluun ja naapurussuhdelakiin liittyvät säädökset ja määräykset kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta edellyttävät. Tavoitteena on kunnan asukkaille ja elinkeinoelämälle terveellinen, viihtyisä ja erilaisia toimintamahdollisuuksia tarjoava elin- ja toimintaympäristö.

6.3.3. Toiminnan tavoitteet:

Rakennusvalvonta

Toiminnan tavoitteena on kehittää lupakäsittelyä ja valvontaa joustavammaksi sekä jatkaa rakennuslupa-arkiston digitointia. Lisäksi sähköistä asiointia kehitetään. Toiminnan painopisteenä on myös jatkuvasti uudistuva lainsäädäntö ja rakentamista koskevien uudistuneiden asetusten aiheuttamat muutokset viranomaistyöhön, lupakäsittelyyn ja –valvontaan. Rakennusvalvonnassa käynnistynyttä kiinteistökartoitusta jatketaan.

Ympäristönsuojelu

Toiminnan painopistealueina ovat ympäristönsuojelulain ja –asetuksen uudistusten sekä maa-aineslain uudistuksen täytäntöönpano.

Valtuuston hyväksymää strategiaa tukevat sitovat tavoitteet:

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Viihtyisää maaseutumaista asuin- ja toimintaympäristöä tukeva rakentaminen	Toteutunut rakentaminen. Lupapäätöksien ja tehtyjen tarkastuksien lukumäärä.	Lakien ja kunnan rakentamisohteiden mukainen taso.
Rakennusvalvonta toteutetaan tehokkaasti ja taloudellisesti.	Tarkastus- ja valvontamaksujen kertymä.	Maksukertymä 50 % menoista.
Rakennusjärjestyksen uusiminen		Rakennusjärjestyksen hyväksyminen vuonna 2017.

6.3.4. Määrärahat

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	40 136	55 000	55 000	0	0
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	79 336	87 846	62 775	-25 071	28,5
Toimintakate	-39 200	-32 846	-7 775	25 071	76,3

6.4. Tehtäväalue: Yhdyskuntatekniset palvelut (liikenneväylät ja jätehuolto)

6.4.1. Tehtäväalueen tarkoitus: Huolehtia kunnan hallinnoimien liikenneväylien ja yleisten alueiden kunnossapidosta, saneerauksesta ja uudisrakentamisesta kustannustehokkaasti turvallisuus ja ympäristö huomioiden. Jätehuolto järjestetään kokonaistaloudellisesti edullisella tavalla.

Tehtäväalueen vastuhenkilö: kunnallisteknikko Jouko Reinikainen

6.4.2. Toiminnan kuvaus: Yhdyskuntatekniikan tehtävänä on liikenneväylien liikennöitävyyden varmistaminen, yleisten alueiden hoidon järjestäminen sekä kaatopaikan jälkihoidosta huolehtiminen. tehtävä toteutetaan oman organisaation sekä julkisten ja yksityisten palveluntuottajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä.

6.4.3. Toiminnan tavoitteet:

Kaavateitä, kunnan omistamia liikenneväyliä, puistoja ja ulkoilualueita rakennetaan ja ylläpidetään hyväksytyjen tasovaatimusten pohjalta. Kaavateiden perusparannuksia ja päällystämisiä toteutetaan aluekokonaisuuksina. Tievalaistuslinjoja rakennetaan ja ylläpidetään kirkonkylän alueella ja sivukylillä. Valoja valmistaudutaan uusimaan uudella valaisintekniikalla toimiviksi. Ulkoliikuntapaikat rakennetaan ja ylläpidetään hyväksytyjen tasovaatimusten pohjalta.

Valtuuston hyväksymää strategiaa tukevat sitovat tavoitteet:

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Viihtyisää maaseutumaista asuin- ja toimintaympäristöä tukevat liikenneväylät ja yleiset alueet.		Liikenneväylien ja yleisten alueiden toimivuuden ja teknisen kunnan ylläpito on jatkuvaa.
Yhdyskuntatekniset palvelut toteutetaan tehokkaasti ja taloudellisesti.	Investointiohjelman aikataulu. Kunnossapitokustannukset.	Investointiohjelman toteutuminen. Peruskorjausten suunnittelu aikataulullisesti vuoden edellä rakennustyön toteutusta.
Liikenneväylien ja yleisten alueiden kohteiden peruskorjausten ja uudisrakentamisen laatu sekä kunnossapito vastaa hyväksytyjä laatuvaatimuksia (RYL).	Yleisöpalautte ja määräajoin tehtyjen tarkastusten havainnot.	Havaittujen poikkeamien korjaaminen välittömästi.

6.4.4. Määrärahat, Liikenneväylät

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	0	0	0	0	0
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	81 669	78 791	77 628	-1 163	1,5
Toimintakate	-81 669	-78 791	-77 628	1 163	1,5

6.4.5. Määrärahat, Jätehuolto

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	98 697	84 000	94 000	10 000	11,9
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	78 049	72 300	70 300	-2 000	2,8
Toimintakate	20 648	11 700	23 700	12 000	102,5

6.4.6. Määrärahat, Puistot ja yleiset alueet

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	0	0	0	0	0
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	4 164	36 831	4 400	-32 431	88,1
Toimintakate	-4 164	-36 831	-4 400	32 431	88,1

6.5. Tehtäväalue: Tilapalvelut

6.5.1. Tehtäväalueen tarkoitus: Hoitaa, kunnostaa ja ylläpitää kunnan omistamia kiinteistöjä, huolehtia kiinteistöjen arvon säilymisestä ja kiinteistöjen soveltumisesta käyttötarkoitukseensa. Ylläpitoon sisältyvät kiinteistöhoito ja –huolto, kunnossapito sekä pienimuotoiset toiminnalliset muutostyöt.

Tehtäväalueen vastuuhenkilö: vt. tekninen johtaja Jukka Paalanen

6.5.2. Toiminnan tavoitteet:

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Tilojen kunnossapitoa ja tarvittavia investointeja suunnitellaan pitkäjänteisesti	Tehdyt selvitykset ja korjaussuunnitelmat	Jatkuva seuranta ja yhteistyö käyttäjien korjaustarpeita varten
Laaditaan kiinteistökannan pitkän tähtäimen korjaussuunnitelmat	PTS	
Varaudutaan sote- ja maakuntauudistuksen kiinteistöstrategisiin muutostarpeisiin		
Panostetaan henkilöstön kouluttamiseen ja perustehtävien turvaamiseen		

Valtuuston hyväksymää strategiaa tukevat sitovat tavoitteet:

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Kunnallisessa palvelutuotannossakäytettävät tilat ovat tarkoitukseensa soveltuvassa kunnossa	Käyttöaste Tehdyt korjaukset	Käyttöaste 100 % Tilojen jatkuva huolto ja korjaus käyttötarkoituksen mukaan.
Kiinteistöjen ylläpito ja kunnostus hoidetaan hyvin ja taloudellisesti.	Tilinpäätös	Kustannuksia vastaavat yhtenäiset vuokraperusteet.

6.5.3. Määrärahat, Tilapalvelut

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	1 094 629	1 434 041	1 377 585	-56 456	3,9
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	898 163	1 122 219	975 103	-147 116	13,1
Toimintakate	196 466	311 822	402 482	90 660	29,1

6.5.4. Määrärahat, Talonmiespalvelut

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	171 975	239 803	219 222	-20 581	8,5
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	200 011	329 182	284 951	-44 231	13,4
Toimintakate	-28 036	-89 379	-65 729	23 650	26,4

6.6. Tehtäväalue: RUOKA- JA SIIVOUSPALVELUT

6.6.1. Tehtäväalueen tarkoitus: Tukea kunnan palvelutuotantoa tuottamalla näiden tarvitsemia ateria- ja siivouspalveluja.

Tehtäväalueen vastuhenkilö: ruokapalveluesimies Miia Pynnönen

6.6.2. Toiminnan kuvaus: Ruoka- ja siivouspalvelujen suurimmat sisäiset asiakkaat ovat perusopetus ja vanhuspalvelut. Ruokapalvelut toteutetaan kahden valmistuskeittiön ja kolmen jakelukeittiön mallilla, mikä takaa jatkuvan toimintavalmiuden. Koulukeskuksen valmistuskeittiö huolehtii kirkonkylän koulukeskuksen, Kankaisten kyläkoulun, päiväkotit Touhuvakan ja Ruuhimäen ryhmäpäiväkodin aterioiden valmistuksesta. Lisäksi koulukeskuksen valmistuskeittiö huolehtii osittain Toivakan palvelukeskuksen aterioiden valmistuksen. Arvio vuoden 2017 tuotetuista aterioista/aterianosista on 178 892 kappaletta. Arvio ateriamäärien/aterianosien keskiarvon mukaan /per ateria 3,18€. Suunniteltu sote-alueiden perustaminen voi osaltaan vaikuttaa ruokapalvelutuotantoon. Ateriamäärien vähenemiseen on varauduttava.

Siivouspalvelut huolehtii kunnan kiinteistöjen puhtaanapidosta (yhteensä n.10 500 m²) henkilöresurssien mukaisesti. Siivouspalvelut tuotetaan pääsääntöisesti omana palvelutuotantona hyödyntäen lisäksi sopivissa kohteissa ostopalvelua alan yrityksiltä. Siivouspalvelujen tuottaminen ja kaikki siivouksen ostopalveluhankinnat keskitetään samalle tehtäväalueelle tehokkaan suunnittelun, sopimushallinnan ja siivousmitoituksen mukaisen laatutason varmistamiseksi.

6.6.3. Toiminnan tavoitteet:

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Ruoka- ja siivouspalvelujen laatutaso on suositusten mukainen	Eri-ikäisten ravitsemussuositukset. Ruokapalvelujen tuotannolle asetettujen vaatimusten täytyminen. Mitoituksen mukainen siivous.	Ikäryhmien suosituksia vastaavat ateriapalvelut. Uudet ravitsemussuositukset otetaan koululaisille käyttöön niiden valmistuttua Siivouksen mitoituksen jatkuva ajantasaistaminen muutosten mukaan.

Valtuuston hyväksymää strategiaa tukevat sitovat tavoitteet:

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Ruoka- ja siivouspalvelut toteutetaan tehokkaasti ja taloudellisesti	Ateriamäärät- sekä hinnat ja niiden kehitys	Ateriamäärät- ja hinnat maan keskitasoa. Suoritteiden sekä hintojen kehityksen seuranta
Siivoustyön tehokkuuden lisääminen	Työajan tehokas hyödyntäminen Siivoustyön hinta ja sen kehitys	Siirtymien minimoiminen, asiakasvapaan ajan hyödyntäminen Siivoustyön hinnan seuranta ed. vuosiin verrattuna

6.6.4. Määrärahat, Ruokapalvelut

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	566 261	619 500	592 899	-26 601	4,3
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	534 625	602 592	563 744	-38 848	6,4
Toimintakate	31 636	16 908	29 155	12 247	72,4

6.6.5. Määrärahat, siivouspalvelut

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	200 271	280 220	241 908	-38 312	13,7
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	207 563	285 996	249 139	-36 857	12,9
Toimintakate	-7 293	-5 776	-7 231	-1 455	25,2

6.7. Tehtäväalue: Vesi- ja viemärlaitos

6.7.1. Tehtäväalueen tarkoitus: Keskitetty talousveden hankinta ja jakelu sekä viemärlaitostoiminta määritetyillä toiminta- ja kehittämisalueilla, kunnan omistaman vesihuoltoverkoston ja sen laitteistojen hoitaminen, rakentaminen ja saneeraus.

Tehtäväalueen vastuhenkilö: kunnallisteknikko Jouko Reinikainen

6.7.2. Toiminnan kuvaus: vesi- ja viemärlaitoksella on 2 vedenottamo, jätevedenpuhdistamo, vesi- ja jätevesipumppaamoja (16 kpl jätevesipumppaamoja). Vesihuoltolaitoksella on tarkistettu ympäristölupa 27.4.2012. Vuoden 2017 alussa Komiojan vesiosuuskunnan toiminta liitetään kunnan vesihuoltolaitokseen ja odotettavissa on, että muitakin vesiosuuskuntia ostetaan osaksi vesihuoltolaitosta vuoden 2017 aikana.

Vesihuoltolaitos eriytettiin kirjanpidolliseksi taseyksiköksi 1.1.2016.

6.7.3. Toiminnan tavoitteet:

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Jätevedenpuhdistamon mahdollisimman hyvä toiminta.	Mitatut puhdistustulokset	Puhdistustulokset vähintään lupaehtojen mukaiset.
Talousveden häiriötön toiminta	Toimituskatkokset ja niiden kesto	Toimituskatkokset < 6 h
Verkostoille ja laitteistoille saavutetaan optimaalinen elinkaari.	Vesi- ja viemäriverkostojen vuotovesien määrä	Vesilaitoksen vuotovedet alle 17 % myydyistä vesikuutioista
Hyvä talousveden laatu	Talousvesinäytteet	Vesilaitoksilla vedenlaatu laatusuosituksen mukaiset

Valtuuston hyväksymää strategiaa tukevat sitovat tavoitteet:

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso tai toimenpiteet 2017
Vesi- ja viemärlaitosta hoidetaan taloudellisesti kannattavalla tavalla.	Tilikauden tulos	Tilikauden tulos ylijäämäinen

6.7.4. Määrärahat

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	muutos, €	muutos, %
Toimintatulot, ulkoinen/sisäinen	300 640	297 200	413 228	116 028	39,0
Toimintamenot, ulkoinen/sisäinen	254 884	230 360	236 291	5 931	25,7
Toimintakate	45 757	66 840	176 937	110 097	164,7

7. Rahoitus

Rahoitusosa

Rahoituslaskelma	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Kunnan toiminta Tulorahoitus Vuosikate	579 804	467 983	774 289	831 000	931 000
Investoinnit Rah.osuudet	2 511 735 10 000	3 740 000	1 344 000	1 055 000	1 240 000
Käyttöom. myyn- tituotot	34 403	50 000	50 000	50 000	50 000
Vars. toiminta ja investoinnit netto	- 1 916 225	- 3 222 017	- 519 711	- 174 000	- 259 000
Rahoitustoiminta					
Antolainojen lisäys	101 692		300 000		
Antolainojen vähennys	- 7 000	- 15 000	- 25 000	- 25 000	- 25 000
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 000 000	3 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	383 666	538 000	652 333	752 333	852 000

8. Investoinnit

	2017	2018	2019	
Yleishallinto				
Asunto-osakkeet				
rivitalo-osakkeen osto	150 000	150 000		
Tietojärjestelmät				
Ohjelmistopäivitykset	30 000	10 000	10 000	Palvelinten uusiminen v. 2017
Arkiston sähköistäminen				
Kunnan paperiarkistojen sähköistäminen		30 000	30 000	
Perusturvalautakunta				
Terveysasema				
Sadevesijärjestelmä	150 000			Sadevesi-/sisäilmakorjaukset
Sivistystoimenlautakunta				
Koulukeskus				
TVT-laitehankinnat	25 000			
Kankainen-Ruuhimäki koulu-päiväkotihanke				
Kankainen-Ruuhimäki koulu-päiväkotihanke			900 000	
Päiväkoti Touhuvakka				
Eskaritulojen muuttaminen päivähoitotilaksi	30 000			Eteistilan laajentaminen, maalaus, IV, valaistus
Vapaa-aikatoimi				
Jääkiekkokaukalon uusinta	150 000			kentän pohjan kunnostus + uudet laidat kaukaloon
Tekninen Lautakunta				
Maanhankinta		300 000	300 000	Kaavoituksen myötä varaudutaan maanhankintaan strategisilta alueilta
Kiinteistöt				
Päättäajettavat ruohonleikkurit	15 000			Vanhan kaluston uusiminen
Energiainvestointi	10 000			Kohdennetaan koulukeskukseen
Kunnallistekniikka				
Liikenneväylien valaistus	65 000	25 000		Silanterintien katuvalojen uusiminen
Liikenneväylien korjaukset	50 000			
Keskustan pysäköintialueiden rakentaminen		40 000		
Koko kunnan teiden luokittelu (I-III)	10 000			20 K v. 2016, 10 K v. 2017
Viisarimäen yritysalueen kaavoitus ja kunnallistekniikka	500 000			Varaudutaan yritysalueen rakentamiseen, toteutus kiinni ELY:stä

Toivakan kunta**Talousarvio 2017, taloussuunnitelma 2018–2019**

Saarinen 2 kaavoitus ja kunnallistekniikka		450 000		Oikotie Saarisen asuntoalueelle, vesihuoltoa ja uusia tontteja
Yleiskaavoitus	70 000	30 000		Kirkonkylä, VT 4
Kaavoitus	74 000			Rantaosayleiskaavat
Vesihuoltolaitos				
Vesihuollon liittymät ja saneeraus	15 000	20 000		
Yhteensä	1 344 000	1 055 000	1 240 000	